

R. PLUS, S. J.

ŽIVOT S BOHOM

R. PLUS, S.J.:

ŽIVOT S BOHOM

Vydal Posol Božského Srdca Ježíšovho — Trnava 1948

Pôvodný titul: Vivre avec Dieu. — Preložil prof. Štefan Gregorovič. — Nihil obstat. Košice, 3. septembra 1946. Dr. Josephus Leščák, censor. — Nr. 1073/1946. Imprimatur. Košice, 7. septembra 1946. Msgr. Joannes Onderúv, vicarius generalis. — Tlačou kníhtlačiarne TYP, Prešov.

PREDHovor.

Malinské arcibiskupstvo,

Sviatok sv. Františka Salezského
1920.

Sluhovia Kristovi, našim poslaním je učiť ľudí poznať Boha a milovať ho. Či »večný život nespočíva práve v tom, poznať Boha, jediného a pravého Boha a toho, ktorého on poslal, Ježiša Krista«?

Kresťanstvo nie je iba zavrhovaním zla, tiež nie je iba princípom pozitívnej mravnosti. Je, a to v podstate a predovšetkým, život, nový život človeka, znovuzrodeného krstom svätým. Tento život bol nazvaný »stretnutím dvoch lások«: Lásky božej, skláňajúcej sa k človekovi, a lásky duše, ktorá sa celkom oddáva Bohu.

Boh prichádza k nám a prebýva v nás, *I p s e p r i o r d i l e x i t m e*, a my sa oddávame Bohu a zotrúvame v ňom. To, hľa, je kresťanské tajomstvo, ku ktorému mali by smerovať všetky naše záľuby všetky naše túžby, všetko, čím sme, a všetko, čo máme.

Som presvedčený, že živé myšlienky tejto knižočky svojou prenikavou a diskrétnou formou vyvolajú u jej čitateľov záľubu v takto chápanom kresťanskom živote.

Prosím dobrotivého Pána Boha, aby požehnal toto dielko a aby týmto svojím požehnaním odmenil jeho nábožného pôvodcu.

*† D. I. Kard. MERCIER,
malinský arcibiskup.*

ÚVOD.

Majúc na mysli slová Pána Ježiša k Samaritánke, mysleli sme zprvu, že dáme knižočke nadpis *ŽIVÁ VODA*.

No dali sme prednosť názvu *ŽIVOT S BOHOM*, lebo lepšie vystihuje jej obsah.

To, že Boh má s nami isté vzťahy, a to tie najužšie, je dogma.

Mnohí ju zapierajú. Týchto nechajme stranou.

Aj z tých, čo ju prijímajú, málokto poznajú všetky jej hlboké bohatstvá.

Je preto dogmou nevyužitou, nepochopenou, nevyčerpanou, hoci je zo všetkých najbohatšou, najpodstatnejšou, nevyčerpatelne plodnou.

Keď sme písali dielko *»BOH V NÁS«*, našou túžbou bolo práve priviesť horlivé duše na poznanie jedinečných zdrojov života, aké nám otvára posväcujúca milosť.

Knižočka bezpochyby vystihla potreby duší, lebo za niekoľko mesiacov prevýšil jej náklad niekoľko tisíc výtlačkov.

Nemýlili sme sa v jednom našom článku pred (prvou) svetovou vojnou, keď sme

povedali, že našu dobu charakterizuje, zdá sa, väčšie »pochoopenie stavu milosti«, a keď sme usúdili, že svet, ktorý by mnohí chceli vidieť bez Boha, treba práve privádzať k tomu, aby »poznal Boha tak, ako sa Boh sám dal poznať«.

Ale načo toto nové dielko? Či kniha »Boh v nás« nestačila?

Duše, ktoré dostaly sa do styku s utešenou náukou o posväcujúcej milosti a tak zatúžily žiť v nej a žiť ju plne, stretajú sa s istými ťažkosťami. Tieto však nespočívajú natoľko v zahalenosti tajomstva, ako skorej v tom, čo je v ňom neočakávaného, príliš sublimovaného, »nepriprôsobiteľného«. A k tomu ešte je tu všetko z oblasti neviditeľna. Nič pre smysly. Treba sa dva razy, viac ráz vrátiť, aby sme si mohli povedať: »Nesníva sa mi. Je to pravda. Je to tak.«

Veľkoleposti vynorujú sa len pomaly, postupne, tým, že sa stále k nim vraciame. Jaskyňa je posiata diamantami. Ale množstvo stĺpikov, utvorených stalaktitmi, objavíme v nej iba po dlhom pozorovaní, keď zrak sa už zvykol na šero dobre ukrytých klenieb.

Najlepší spôsob, ako navyknúť zrak duše vnárať sa »do vnútra«, je, že mu predkladáme bez vnucovania pár krátkych slov, myšlienku stručnú a vyrieknutú akoby náhodou, ktorá sa zahryzie do navyknutej nepozornosti a prinúti dušu,

aby si povedala: »Aha!... Toto? Naozaj! Je to tak! Nemyslela som na to... Aký poklad som zrazu našla...«

I keď sa tento jasný pohľad má zaraz rozplynúť a znovu nás zakryje noc, predsa akou výsadou sú tieto záblesky svetla, tieto trhliny, ktoré na chvíľku rozbrázdia bytie a na zatvorenom obzore otvoria perspektívy nekonečna!...

Istý humorista vravieval: »Pritisnúť k múru mysliacu trstinu!«¹⁾

Chyba je len, že táto trstina, i keď je ňou kresťan, myslí tak málo!

»Koľkí ľudia pijú, jedia, zakladajú rodinu, kupujú, predávajú, stavajú, uzavierajú smluvy, starajú sa o majetok, majú priateľov a nepriateľov, radosti i strasti, rodia sa, rastú, žijú a zomierajú, ale — »neprebudení«.²⁾

»Neprebudení«. Toto slovo zákonom kontrastu pripomína slovo sestry Alžbety od najsvätejšej Trojice.³⁾ »Žiť prebudená vo viere...«

Pravda, svet je dneska plný činnosti. Boh vie, že zpomedzi hlavných hriechov lenivosť je teraz v najmenejšej úcte.

Ale je to činnosť námesačníkov. Ku každému by bolo treba pristúpiť a spýtať sa ho: »Priateľu..., prosím vás..., toľký shon..., načo, pre aký cieľ? Ako sa staráte o to Najpodstatnejšie? Rozmýšľali ste už?«

»Rozmýšľal? Veď vidíte, že mám toľko iného v hlave!«

Ježiš Nazaretský sa kedysi opovážil povedať, že len »jedno je potrebné«.

Kto by nevedel, že Kristus je nemoderný. Hoci bol remeselníkom, nemal praktického smyslu. »*Najprv kráľovstvo. Ostatné sa vám pridá.*«⁴) A to kráľovstvo je vo vás, *vo vnútri!*

To je zastaralá reč! Aká neznalosť života!

A jeho slová Marte, ktorá je netrpezlivá a sa znepokojuje: »Mária si vyvolila najlepšiu čiastku!«⁵)

Kazateľ blahoslavenstiev celkom zabudol, že naše kraje sú zemou rušného života a že veci tohto sveta sú predsa dôležité! (Obchod je obchod, či nie?)

Svet už ďaleko pokročil... Nechajme to pre rojkov! Nechajme to pre »mystikov«! Tak hovorí svet, čudne používajúc toto slovo v nesprávnom význame.

Žena z Betánie pri nohách Kristových. Krásny námet pre umelca! Vzor zahŕňajúci nás, ľudí činov, akými sme my a akými sa chválime, že sme!

Neradi sme, keď strácame svoj čas.

A keďže ľudia nechcú »strácať čas« pre-mýšľaním, strácajú svet.

Či Jeremiáš nehovoril: »Svet je spustošený... Prečo? Pretože nikto nepremýšľal vo svojom srdci.«⁶)

Jeremiáš videl správne. Poznal ľudstvo.

A Syn Boží tiež vysvetľuje: Jeruzalem sa zatretil, lebo neusiloval sa poznať čas a šťastie navštívenia Pánovho.⁷⁾

Kto môže pochybovať o správnosti Majstrovho postrehu?

»*Myself and my Creator*«, napísal Newman. »Môj Stvoriteľ a ja. Všetko ostatné je nič.« Treba posilniť zriedkavú elitu, ktorá myslí ako on a dychtivo vyhľadáva častý dôverný styk s Bohom.

Páter Gratry toto radieval: »Vnútoraná pozornosť voči Bohu, ticho, sobranosť, aby sme nimi načúvali svoju dušu a načúvali Boha! Či si hádam, milý brat, strávil na tejto zemi už 50 rokov bez toho, žeby si to bol aspoň raz skúsil? Azda si sa nikdy nemodlil štvrťhodiny k Bohu, v duchu a pravde? Nastala v nebi polhodina ticha — hovorí Písmo sväté. Táto polhodina nebeského ticha ti je neznáma? Nenašlo sa pre ňu v priebehu tvojho života miesto ani jediný raz?«

»Prosím vás o štvrťhodinu ticha dnes v noci, pre vašu dušu a pre Boha«, hovoril istý biskup v shromaždení mužov. Uprostred noci ho príde zobudiť jeden z nich a hovorí mu: »Zachoval som štvrťhodinu ticha po prvý raz vo svojom živote. Nemôžem vyčkať ráno, aby som vám to povedal. Môj život je premenený. Pa-

trím Bohu a jeho večnému náboženstvu...«⁸⁾)

Vy, čo teraz držíte v ruke túto skromnú knižočku, chceli by ste za tú pol alebo štvrťhodinku, ktorú obetujete na rozjímanie, meditovať o tajomstve v plnom smysle slova, o Bohu, prítomnom a prebývajúcim v našej duši skrze posväcujúcu milosť, lebo dobre viete, že ona je tým »prameňom vody, striekajúcej do života večného«.⁹⁾)

I vy patríte medzi tie vyvolené duše, ktoré od vekov vyzýva prorok Izaiáš: »*Omnes sitientes venite ad aquas*«¹⁰⁾ a autor Apokalypsy: »*Qui sitit, veniat et accipiat aquam.*«¹¹⁾ Vy všetci, ktorí cítite smäd, poďte k prameňu. Nech ten, kto je smädný, pristúpi k prameňu živej vody.

Otvorte hocikde túto knižočku ako otvárame *Nasledovanie*.

Možno, že viac statí prečítate bez osahu. Obviňujte za to len autora...

No, možno tá alebo oná myšlienka zapôsobí blahodarne na vašu dušu. Veď aby nastalo mnohonásobné chvenie na ploche, k chveniu náchylnej, na to netreba ťažký ani vzácny kus kovu...

Vtedy náhle zopakuje sa s vami zjav, ktorý sme spomenuli vyššie. Jedno miesto závoja sa natrhne. Zažiarí malý, krátky záblesk. A malý, chvíľkový otvor na

tmavej stene viditeľných vecí umožní vám zazrieť v jasnom mihu oka Neviditeľného, prítomného celkom blízko, vo vás, v hĺbke vášho srdca, kde On na vás čaká.

Ak vás Boh obdarí takouto chvíľkou, vážite si ju. Často jedna takáto minúta má tajomnú moc obrátiť dušu.

Vtedy zatvorte knihu... Od tej chvíle by vám už prekážala. Bola by stenou medzi vami a božským Hostom, ktorého ste zbadali vo svojom »vnútri«.

Zatvorte knihu... Zatvorte všetky prístupy, ktoré vedú do vonkajšieho sveta.

Vy sám... a Boh. *Myself and my Creator.*

Ste v strede sveta. Ak vám je dožičené ostať tam trochu dlhšie ako za prchavý mih, tým lepšie!

Z tohto dôverného stretnutia »zoči-voči« s Bohom vyjdete celkom inakší ako ste boli.

A ak sa zrodí vo vás túžba obnoviť toto stretnutie, vtedy Boh chce vás na niečo použiť, na väčšiu svoju slávu...

Nech MÁRIA, »matka božej milosti«, vyprosí pre túto skromnú knižočku, aby sa na nej uskutočnily slová jej božského Syna k svätej Mechtilde:

»Všetci, ktorí ma hľadajú verným srdcom, nájdu v tejto knihe zdroj radosti. Tí, čo ma milujú, zahoria ešte viacej mojou láskou, a tí ktorí trpia, nájdu v nej útechu.«

H l a v a I.

PODMIENKY DÔVERNOSTI S BOHOM

Fili... attende in corde tuo.

Syn môj... buď pozorný vo svojom srdci.

(Ecl. 12, 22.)

»Malý i veľký, mladý i starý, žil som stále čo najďalej od seba samého... Vôbec som sa nesnažil poznať seba, ale naopak, usiloval som sa nepoznať sa. Poznať seba samého pokladal som za prameň starostí, nepokoja, trápení. Stýkal som sa so sebou čo najmenej.« »Nepoznaj seba samého«, to bolo pre mňa prvým pravidlom múdrosti... Vždy som sa vedel dajako rozptýliť. To bolo celým umením môjho života.«

Tak píše skeptický romanopisec.

Celkom inakšie je pravidlo kresťana. »Prečo nepozeráte do zrkadla svojej duše?« — pýtavala sa opátka svätá Rade-gunda svojich dcér.

Vstúpme do seba, do svojho »vnútra«. Azda veľa objavíme.

Duša niekedy zatúži vniknúť do hlbok inej duše; ako zriedka však skúma hĺbky svojej vlastnej!

Väčšina ľudí nepoužíva nikdy neporovnateľnú výsadu izolovať sa, uzavrieť sa, utiahnuť sa do sobranosti. Sú ako kov, ktorý sa nechce vylúčiť zo svojej rudy.

Len niekoľko jednotlivcov, schopných najväčšej vlády nad sebou samými a nad svetom, má ten mimoriadny dar vidieť, ako na ich rozkaz a akoby kvôli nim ľudia a veci miznú, všetko zdanlivé sa rúca, ničota sa postupne stráca a vynoruje sa náhle to podstatné, to výlučné, pokojné a žiarivé, ktoré zpočiatku azda musí prekonávať boj, ale nakoniec ovláda pole a víťazí. Patríme k týmto niekoľkým?

Cvičme sa často zaháňať od seba ničotu späť do ničoty, a vtedy sa nám odkryje Boh.

Pozorujme, že ťažkosť nespočíva v rozjímaní, ale v *pamätlivosti naň*.

Na začiatku používajme na rozjímanie každý na to určený čas alebo každú prí-

ležitosť, ktorá sa nám ponúka. Neskôr bude už menej treba vonkajšieho rozkazu alebo popudu. Z ochoty rozjímať zrodí sa zvyk rozjímať samovoľne.

K odlúčenosti nie je vždy potrebná samota. Možno byť celkom sám uprostred najväčšieho huku.

Vnútoraná duša je tá, ktorá uprostred najväčšieho davu a za plného vedomia je schopná byť duchom ďaleko odtiaľ. To je tá najvznešenejšia a najvzácnnejšia nezávislosť.

Aby sme zostali pánmi *nad sebou*, žime *v sebe*.

Je mnoho tých, čo vyslovujú modlitby, ale veľmi málo tých, čo sa modlia. Modliť sa, to nie je len hovoriť, ale aj *počúvať*. »Nepočúvate, čo hovoríte,« zvolal svätý Ján Zlatoústý, »ako teda chcete, aby vás počúval Boh?«

*

Sobranosť, . . . pasívna čnosť. — Skúste!

Autor *Nasledovania Krista* v prvej kapitole píše: »*Stude cor tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia te transferre*«. »Keď sa chceš priblížiť k Bohu«, usiluj sa odtrhnúť svoje srdce od viditeľných vecí a prenes svoju lásku na veci neviditeľné.¹²⁾

Stude, abstrahere, se transferre, usilovať sa, odtrhnúť sa, namáhať sa, preniesť sa, to nie sú slová rovnoznačné s nečinnosťou.

Aká činnosť potrebná je na to, aby sme počúvali veľké pôsobenie božie v sebe!

Keď sa hukotne rozprávame a kone nás cvalom unášajú, krik slov a zvuk spiežovcov prehlušia všetko. Vtedy nepočujeme pramienok, ktorý prýšti celkom blízko, pod nami, v srdci skaly.

Zachovajme vždy krátku prestávku medzi naším úmyslom a naším činom. To *pred* ním.

A *pri* ňom: zachovajme si vo všetkom »prítomnosť ducha« a »prítomnosť srdca«.

Neoddávajme sa *prehnane* nijakej práci. Boh má právo, aby sme nikdy na neho celkom nezabudli, čokoľvek robíme.

Po každom čine vstúpme do seba, — čo nie je iné, ako vrátiť sa k sebe.

Žiť *vnútorne* vôbec neznamená žiť vo *vnútri*. *Sobranosť* nie je ani zďaleka synonymom zatvorenosti.

Vo mne sú dve osoby. Hlavná osoba, ktorá koná ako všetci ostatní; vedľajšia

osoba, ktorá kedy-vtedy vykoná nejaký ten kresťanský skutok.

Či toto znamená mať živú vieru?

Keď sme v stave milosti, naše ľudské skutky sú »božské« aj keď ich konáme bez aktuálneho, vysloveného úmyslu, vzťahujúceho sa na Boha, ktorý nás zbožstvuje. To je isté.

Ale, či nás nemá trápiť, že tú »božskosť¹³⁾ na našich skutkoch tak málo vidno?

Nelíšiť sa veľmi od šľachetného pohana, to je málo.

Pridržíme sa dogmy. No neverme len v ňu, ale aj jej.

Duch viery: zvyk, všetko vidieť v Bohu, obyčaj vidieť Boha vo všetkom.

Ktosi správne poznamenal: »Kresťanom chýba, že nemyslia na to, čo veria. Nežiada sa od nich, aby si zadovážili *mnoho* poznatkov, ale aby ich *prenikli*«.

Čudná nerozumnosť! Tu, v tomto živote, nikdy nemyslíme — alebo len málo — na to, na čo budeme myslieť večne.

Prvá vec, ktorú Pán Ježiš žiada od svätej Margity Márie: »aby si utvorila vo

svojom srdci vnútornú samotu; v nej sa jej potom ukáže *Jeho Srdce*«.

Fénélon povedal zlaté pravidlo: »Netreba čakať na voľné hodiny, aby sme uzavreli dvere svojho srdca. Už chvíľu, v ktorej banujeme, že sa nemôžeme utiahnuť do sobranosti, použime na to, aby sme ju ihneď uskutočnili«.

Sú slová, ktoré treba vedieť pitvať, i keď ich poznáme oddávna. Len málo priateľov odhaľuje svoje tajomstvo na prvý raz.

*

Ktosi povedal: »Chcete vidieť moju sochu?« A ukázal na konštrukciu kostry z pospájaných prútov.

»To že je socha?« »Áno, treba iba naniesť hlinu na železné prúty a dať jej patričný výraz«.

Väčšina vedomostí, ktoré máme, sú ako táto kostra, bez mäsa. Obohacujeme ich rozjímaním. Vtedy čo bolo mŕtve, ožije; nemé bude rozprávať; málokrvné dostane silu a život.

»Ako si predstavujete Boha?«

»Tri obrovské písmená z bieleho kamena na rozsiahlom trávniku, viditeľné z veľkej diaľky.«

Pre koľkých Boh nie je nič viacej: slo-

vo, tri písmená, jednoduchý výraz. — Mŕtvy Boh.

No kdesi Boh sám si dáva meno »živý Boh!«

Šťastné duše, ktoré pri všetkom, s čím sa stretnú, pociťujú potrebu pozrieť sa na druhú stranu obrazu, preniknúť cez plátno, a povedať si s anglickým essayistom: »*Behind the veil!*« Čo je za plátnom?

Preniknúť za slová! Tým, čo nie sú pozorní, slová viac zakrývajú skutočnosť, než ju odhaľujú.

Aký rozdiel medzi svätcom a nami v chápaní i najmenších právd katechizmu! Naučme sa ich »realizovať«, čiže — ako hovorí sv. Ignác — »*gustare res interne*, nájsť vnútornú miazgu vecí«.

Koľko času venujeme za svojho života mysleniu o »ničom«! Z 1440 minút dňa mohli by sme azda použiť niekoľko i na premýšľanie o »všetkom«.

Nechať, čo sa míňa, a v klzkom behu vecí zachytiť sa na jediný pevný bod — to je umenie.

Nemecký mystik Tauler povedal: Rýn preteká mojou dušou.«

Koľký tok vonkajších záujmov brádzi jednotaj našu myseľ! — Dajme si pozor, aby sme sa nevrhli do prúdu!

Svoje oči využi predovšetkým nato, aby si sa rozhladel *v sebe*.

Povedať niekomu, aby sostúpil do *hlbky svojho vnútra*? . . . Zdá sa, ako by sme ho posielali, aby sa vybral do neviem akej ďalekej, nepohostinnej, neznámej krajiny!

Vstúpiť do seba, aká utešená cesta!

A jednako: čo je v nás podstatné, je *v našom vnútri*.

Krajiny, ktoré treba objaviť, neležia ďaleko, ale *celkom blízko*. Plavcov na Severný pól, na Ohnivú zem, do končín, v ktorých je málo života, je dosť.

Zatiaľ pôda našej duše nosí v sebe **Život**. Koľko je tých, čo na nej pristávajú a ju skúmajú, a hlavne tých, čo si na nej stavajú stan?

Ako postupujeme, vždy viac a viac sa všetko zjednodušuje, utišuje, a stále lepšie rozumieme, že celá skutočnosť vecí spočíva »vo vnútri« a že jediné, k čomu má smerovať všetko naše konanie, hoci jeho vonkajšie formy sú nevyhnutne rozličné, je: milovať Boha, zriecť sa neho a slúžiť mu čiže posväcovať seba samého a venovať sa službe bližnému. Ó, aké veľké umenie je pokoj! A ako blízko nás je! Ba neveravme, že blízko nás, lebo treba povedať, že v nás je. Naostatok, tento pokoj, o ktorom hovorím, to nie je dačo abstraktného, to nie je ani nejaký stav, to je bytosť, bytosť živá, pôsobiaca, milujúca, a touto bytosťou je dar boží, Boh osobne, Boh sám.

Msgr. GAY,

(List sestry, Correspondance II, 24.)

Prebud' sa, duša moja! Či chceš ešte spať? Počuj posolstvo, ktoré ti mám zvestovať. Hore, v nebesách, sídli kráľ, ktorý túži po tebe. Celé jeho srdce dychtí po tebe. Miluje ťa nezmerne. Jeho láska je taká nežná a taká verná, že opustil svoje kráľovstvo a ponížil sa kvôli tebe.

Necháš ho azda ešte dlho čakať na odpoveď tvojho srdca? Chce ťa mať, teba i tvoju lásku.

(Les exercices de sainte Gertrude,
str. 278, 2. vyd., Oudin, 1876.)

H l a v a II.

**ZÁKLAD
DÔVERNOSTI S BOHOM**

Medius vestrum stetit.
... uprostred vás stojí ...
(Ján 1, 26.)

»Nieкто je uprostred vás.« Upozorňoval Ján Krstiteľ Židov na prítomnosť Spasiťeľa medzi nimi. »A vy ho nepoznáte.«

Tieto slová Predchodcu platia každému z nás.

Uvedomme si, že medzi nami je N i e k t o.

Usilujme sa dobre vidieť, kto je tento Host, odkiaľ prichádza — a čo chce.

Škoda, že nemáme možnosť urobiť s každou pokrstenou dušou zpiatočnú cestu a postaviť ju raz navždy zoči-voči jej krstu.

Pre mnohých krst spočíva iba v tomto: byť kedysi dávno v sakristii zapísaný do matriky.

Keď nás krstili, *nemali* sme o tom *vedomie*. Chráňme sa, aby sme i ďalej nežili takto.

Hoc sme vtedy nevedeli, čo prijímame, neostávajme v nevedomosti o tom, čo sme prijali.

Pretože nám sviatosť krstu bola daná *bez nás*, nežime tak, ako keby sme boli *bez nej*.

Novorodeniatko prinášajú do chrámu. Vtedy, povedali by sme, Boh sťahuje sa zo svojho neba, plného slávy. Kam ide? Kam sa poberajú tri Božské Osoby? Do akého nového Raja, velebnejšieho a nezmernejšieho? ...

Kam idú? Do duše maličkého dieťaťa, na hlavu ktorého potečie svätá voda.

Či vieš, Bože môj, kam ideš? Myslíš na to, či ti toto dieťa bude vždycky verné?...

Novorodeniatko bolo pred chvíľou iba dieťaťom človeka. Teraz vychádza z chrámu. Anjeli sa pred ním skláňajú. Je *dieťaťom Boha*.

Istej matke podali dieťa len čo sa narodilo. »Teraz nie! Pobožkám ho, až keď bude pokrstené.«

Krásny príklad kresťanského smýšľania! Pred krstným umytím dojčiatko je iba malinkým dieťaťom. Po krste má v sebe Najväčšieho.

Keď nás Boh stvoril, dal nám *naše bytie*. Krstom dal nám nadprirodzenú účasť na *svojom Bytí*.

V deň svojho narodenia stal som sa synom muža a ženy: Nati.

V deň svojho krstu »synom božím«: Ex Deo nati.¹⁴⁾

Slávime výročie svojho príchodu na svet. Prečo neslávime výročie svojho vstupu do Cirkvi? Na to by sme mali viac dôvodov. Veď medzi pokolením *ľudským* a pokolením *božím* je veľká diaľka!

Istý misionár v Severnej Amerike opýtal sa starca, koľko má rokov. »Mám len

dva roky. Počítam roky svojho života iba odo dňa, v ktorom som sa skrze svätý krst zrodil pre Boha. Osemdesiat rokov predtým, to nebol život, ale smrť!« — Či aj u nás, ktorí sme už dávno pokrstení, je podobne svieža úcta a hodnotenie svätého krstu?

Len čo sa dieťaťu začne prebúdať rozum, ukážme mu Boha, ktorý driemal v jeho duši od krstu, alebo lepšie, čakal, kým sa neprebudia jeho schopnosti. Hneď vtedy ho učme poznávať zázrak, že Boh prebýva v ňom, učme ho ťažiť z toho, žiť z neho... Neskôršie bude mať všeličo iné na starosti! Bude ako ostatní ľudia: to *podstatné* ho už nebude zaujímať.

Využime u detí ich kráľovský dar, že majú novučké srdcia a samovoľné chápanie božských vecí.

Boh žije vo mne? To nie je možné! To je *priveľmi krásne!*...

Žije!

Pán Ježiš vo vznešenej modlitbe, ktorú predniesol svojmu Otcovi na konci poslednej večere s apoštolmi, žiada: »Otče, aby všetci *jedno* boli, ako ty si vo mne a ja som v tebe... Ja som *v nich* a ty si vo mne... aby bola *v nich* láska, ktorou si

ma miloval, a ja aby som bol *v nich*.«¹⁵⁾

Ešte zaujímavejšie hovorí vo veľkej reči k Dvanástim, ktorú povedal pred touto modlitbou: »Ak ma niekto miluje (žije v stave milosti), môj Otec ho bude milovať. Prídeme *k nemu* a budeme (my, božská Trojica) *u neho prebývať*.«¹⁶⁾

Vďaka tomuto príchodu, hovorí svätý Peter, stávame sa »divinae consortes naturae, účastnými na božskej prirodzenosti«.«¹⁷⁾

Treba jasnejších textov?

Svätý Ján nás volá »synmi božími, *filios Dei fieri*.«¹⁸⁾ Podľa stvorenia sme služobníkmi Boha. Služobník je *v* rodine, ale nie *z* rodiny. Krstom sme sa stali »adoptovanými božími«, čím my, deti hnevu, dostali sme právo hovoriť Bohu: Otče náš. Toto adoptovanie nie je iba výsledkom právnej dohody, ktorá dáva len tie isté práva. Dáva i tú istú krv.

Živé bohostánky, *templum Dei*... Boh *v* nás celý prebýva. »Ja som ten, ktorý som, ty si tá, ktorá nie si«, povedal Pán Ježiš jednej svätici. Hľa, to je milosť *v* našej duši: »Ten, ktorý je«, prebývajúci *v* srdci »tej, ktorá nie je«.

Svätý Hieroným, preniknutý obdivom nad touto utešenou skutočnosťou, napísal

Eustachii: »My kresťania mali by sme sa chvieť nezmernou a svätou hrdosťou. *Disce sanctam superbiam.*«

Či aj my tak smýšľame?

O koľko inakšie by boly vzťahy našej duše k božskému Hostovi, keby sme plne chápali slová kresťanského filozofa: »Chápme *nekonečno* nie ako *vec*, ale ako *osobu*.«

Čo vyvoláva slovo »posväcujúca milosť« u väčšiny ľudí? Predstavu tajomného, neskutočného, neurčitého sveta... Ako to často býva, i tu sme obetou abstraktného výrazu. Milosť nie je len *niečo*, ale aj *niekto*.¹⁹⁾

Boh... večný ... nezmerný...

Že by ma tento Boh tak miloval, že mi chcel dať ten život, ktorý on má? Že by si bol povedal: »Budem ho milovať ako syna?« Že by to bola pravda, čo hovorí svätý Pavol »... predurčil nás, aby sme mu boli synmi, *in adoptionem filiorum!*«²⁰⁾

Áno, Boh ma skutočne tak miloval. Svätý Pavol má pravdu. To je naozaj nad každé pomyslenie: *propter nimiam caritatem*.²¹⁾

»*Deus cordis mei*.²²⁾ Boh je Boh môjho srdca.« Hľa, najdojímavejšia definícia

Najvyššieho. Toho, ktorý je tak ďaleko, ukazuje nám *tak blízko!*

Prisvojovacie slovíčko bežného významu »môj Bože, ó, môj Bože«, aký plný význam má! *Môj Boh, Boh, ktorý je môj!* Ja patrím Bohu, áno, lebo on je Boh; ale aj on patrí mne, je *môj*.

Boh je *všade* prítomný prítomnosťou nevyhnutnou, všeobecnou. Boh prítomný *v nás* milosťou je prítomný z lásky, preto, že si nás vyvolil!

»Si chrámom božím«, kresťanovi hovorí svätý Augustín. »Či chceš ešte viac?«

Priložím si k uchu mušľu. Počujem hučanie celého oceánu.

Číry prelud.

Načúvam tlkot svojho srdca. V ňom chveje sa oceán Života.

Skutočnosť. Najskutočnejšia zo všetkých skutočností.

Svätý Ján *na* srdci Ježišovom!... Zauvidíme mu túto dôvernú.

Duch Svätý *v mojom* srdci!... Táto dôvernú je moja!

Duch Svätý. To je skutočnosť *najvyššia*, — »*donum Dei Altissimi*« — a súčasne

najviac *naša*, — »*dulcis hospes animae*«. Skutočnosť, ktorú môžem rovnako hľadať i tak, že sa pozdvihnem k nevýslovným výškam lona božieho, i tak, že sostúpim do najtichších hĺbok svojej zbožstvenej bytosti.

Keď hovoríme: »Duch Svätý prebýva v dišiach spravodlivých«, to neznamená, že tretia božská osoba prebýva v nich sama. Kde je ona, je rovnako prítomný aj Otec, aj Syn. Toto prebývanie iba pripisujeme Duchu Lásky, pretože je výslovným die-
lom lásky.

Prechovávam nábožné city k svojmu krstu, birmovaniu? K sviatku najsvätejšej Trojice, ktorý je vrcholným bodom kresťanského života?²³⁾ Ku *Gloria Patri*, Sláva Otcu, ktoré je najplnším vzývaním, aké jestvuje?

Ak nie, prečo obmedzujem svoj duševný obzor?

Ak áno, kráčam v stopách veľkých priateľov božích.

Svätému Alfonzovi Rodriguezovi Boh ukázal istého dňa, ako v duši šľachetného apoštola Petra Clavera prebýva najsvätejšia Trojica. Možno, že tým chcel odmeniť poníženého vrátnika kolégia na Majorke, ktorého prvým vzdychom kaž-

dé ráno bolo: »Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému.«

Tí, čo prijímajú, prijímajú do seba telo Ježiša Krista. Naplňuje nás to obdivom. Jednako však toto telo ostáva v nás iba za celkom krátky čas, kým trvajú sväté spôsoby.

Kto žije v stave milosti, má, v sebe božstvo Otca, Slova a Ducha Svätého, a to nielen na štvrťhodinu, ale *tak dlho, ako chce*; keď chce, ustavične.

Či je menej prijať a natrvalo nosiť v sebe božstvo Otca, Syna a Ducha Svätého, ako prijímať sväté človečenstvo vteleného Slova, keď toto nevyhnutne trvá v nás len prechodne?

Toto nič neuberá zo šťastia zo svätého prijímania, ale na druhej strane zväčšuje šťastie zo života v stave milosti.

Niektó povie: »Načo potom sväté prijímanie, keď je Boh v nás už prítomný milosťou?«

Boh chce vvčernať všetky spôsoby, ako sa nám dávať a všetky naše možnosti prijať ho.

Je *Boh*. Ako taký sa nám dáva vo sviatosti krstu. Eucharistia je jej doplnenie. Dáva nám *Bohočloveka*.

Sme duše, spájame sa s ním *duchovne*:

posväcujúcou milosťou. Sme telo; spájame sa s ním *telesne*: svätým prijímaním.

Eucharistia je sviatosť živých, preto vyžaduje milosť posväcujúcu, teda Boha, prítomného v nás. Len Boh sám môže v nás hodne prijať Bohočloveka.

Pán to sám dva razy vysvetlil svätej Angele z Foligno: »Som tvoj; ak ma prijímaš, prijímaš toho, ktorého už máš. Prijímai teda v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Ja, ktorý som hoden, robím ťa hodnou.*²⁴)

Aké ohromné spojenie seba s nami Ježiš vymyslel! Neuspokojil sa tým, že *nás vtelil* do seba v deň svätého krstu, ale ešte aj *seba vteluje do nás*, a to nielen mystickým spôsobom, ale telesným, za každým, keď prijímame živý chlieb.

Naozaj, prijímanie jestvuje iba tým, že jestvuje stav milosti. Keďže nadprirodzený stav milosti je život, treba bolo, aby tomuto životu bol daný pokrm, a to pokrm primeraný.

Myslíme na to: človek je skrze povýšenie k nadprirodzenému životu taký veľký, že k tomu, aby sa uživil, nestačí nič menšieho, než telo Syna Božieho.

Súc povolaný prijímať raz nezahalené božstvo, pripravujem sa na to prijímajúc

božstvo, skryté pod spôsobom chleba a vína. Boh zachováva postup: spojiť sa s Bohočlovekom, *to je sväté prijímanie*. Byť spojený s Bohom, ale skrytým, *to je stav milosti*. Byť spojený s Bohom už nie skrytým, ale odhaleným, bez závojov, *to je nebo*.

Iná výhoda zo svätého prijímania, daná samým Ježišom Kristom: »Kto jie moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom.«²⁵⁾

Prichádza *prechodne* ako Bohočlovek, aby ako Boh mohol lepšie ostať v nás stále. Eucharistia je sviatosť v najvyššej miere na posväcovanie, udržiavanie, rozmnožovanie a oblažovanie nadprirodzeného života, života »Troch« v našej duši. *Prijímanie* je najdokonalejší prostriedok spojenia.

*

Aby sme mohli byť v dôvernom styku s Bohom, k tomu je potrebné, aby Boh bol prítomný pri nás, a to nie prítomný zvysoka a zďaleka, ale celkom zblízka, bezprostredne.

Či stav milosti je azda voľačo iného?

Porovnaj:

Boh s Mojžišom v podobe horiaceho kríka. Tu nemôžeme hovoriť o dôvernom styku. Boh je privysoko. Jeho veľkosť veľmi žiari. — Mojžiš je pokorený do prachu.

Boh s dušou vo vnútri jej srdca. Čo tu prekáža dôvernosti? Boh už nie je vysoko. Jeho veľkosť je celkom zahalená. — A človek nejasá vďačnosťou!

Dôverným priateľom nazývame toho, koho môžeme osloviť bez obavy, priblížiť sa k nemu bez okolkov a rozprávať sa s ním slobodne a toľko ráz, koľko len chceme.

Aj my môžeme byť dôverným priateľom Boha... Prečo teda otáľame stať sa ním?

Ale Boh *vo mne* je neviditeľný. — Pravdaže. Čo z toho nasleduje? Neviditeľný neznamená nejestvujúceho.

Aj veci, ktoré sú neviditeľné, majú svoje svetlo.

Spomínali sme Mojžiša. Budme ako on: »*Invisibilem tamquam videns.*«²⁶⁾ Neviditeľného videl.

Vezmite zo sveta to jediné, čo ozaj dačo stojí — *neviditeľné skutočnosti*, — ostatné veľmi málo stojí.

Zdá sa, že prišiel čas, kedy táto veľká dogma o privtelení veriacich ku Kristovi, ktorá zaujíma také výsostné miesto v učení apoštolskom, zaujme rovnako významné miesto pri vzdelávaní doktorov ako aj veriacich, v teológii aj v katechizme; čas, v ktorom sa na onen bod, na ktorý svätý Pavol stavia celé svoje dogmatické aj morálne učenie, z ktorého odvodzuje všetko a ku ktorému všetko privádza, nebude už hľadiť ako iba na dačo vedľajšieho; čas, v ktorom pochopíme, že spojenie, čo nám Božský Spasiteľ predstavuje pod obrazom spojenia viničového kmeňa s jeho vetvami, nie je iba jednoduchou metaforou, ale skutočnosťou, že krstom sa naozaj stávame účastnými na živote Ježiša Krista, že dostávame, nie obrazne, ale skutočne Ducha Svätého, ktorý je zdrojom tohto života, a že bez toho, že by sme boli zbavení svojej ľudskej osobnosti, stávame sa údami božieho tela, získavajúc tak božské sily a božské určenia.

P. RAMIÉRE,

(Les Espérances de l'Église III, hl. IV, § 2.)

H l a v a III.

PRETRHNUTIE DÔVERNOSTI S BOHOM

In propria venit et sui eum non receperunt.
Do svojho prišiel a svoji ho neprijali.

(Ján 1, 11.)

»Boh prišiel medzi svojich a svoji ho neprijali!«

Konštatovanie tak kruto bolestné a vždy pravdivé! Boh si vyvolil u nás »svoj dom«. Nielen jednoduché miesto prechodnej zastávky. Trvalý príbytok, ak to tak chceme.

A my ho svojimi hriechmi vyhadzujeme! Nechceme, aby v našom príbytku bol jeho príbytok!

Aj keď sme si očistili dušu, spomienka na smutných hosťov, ktorým sme kedysi poskytli útočisko vo svojom srdci, páli stále...

Napravme to mnohonásobnou láskou.

A ak sme boli takí šťastní, že sme ostali v stave milosti, obetujme svoju vrúcnu dôvernosť s Bohom ako náhradu za druhých.

So stanoviska nášho nadprirodzeného určenia byť, a pritom nebyť v stave milosti, znamená nebyť. Svätý Pavol hovorí: »*Caritatem si non habuero, nihil sum.*«²⁷⁾ Keď nemám milosti, som nič.

Hriech, ktorý nás sám v sebe vrhá do večnej smrti, nás v ozajstnom slova smysle strhuje pod ničotu. Pán Ježiš povedal o Judášovi: »Lepšie by mu bolo bývalo, keby sa nebol narodil.«²⁸⁾

Byť človekom, čiste človekom, to zodpovedá abstraktnému výmeru, nie skutočnosti.

Svätý, alebo hriešnik: nič prostredného.

Človek nebol stvorený podľa sentencie filozofa, ale podľa plánu božieho. A podľa plánu božieho sme *nadprirodzené* bytosti čiže stojíme nad prírodou.

Samovoľne sa snižovať, aké to neblahé počínanie!

Kresťanská dokonalosť znamená byť »bohom«, laická značí byť iba »človekom«.

Človekom! Keby sme sa pritom aspoň usilovali slovu »človek« zachovať vždy jeho vlastnú hodnotu!

Čo je *zatratený*? Človek, navždy zbavený lásky; človek, v ktorom Boh už nie je.

Byť zatratený: byť »laicizovaný« na veky.

Život »bez Boha« je zatratenie už tu na zemi.

Zatratenie je »laicizovanie«, na večnosť spečatené.

Akým strašným divadlom je stroskotanie božieho dieťaťa pre zrak anjelov! Aké nevýslovne hrozné to musí byť pre zrak Boha, ktorý vidí celú strašnú skutočnosť zatratenia!

Za vojny 1914, keď rodina Sarto musela evakuovať z Benátok, napísala na múry svojho domu: »Šetrite príbytok pápeža Pia X.« Ako málo ľudí šetrí svoju vlastnú dušu, príbytok boží!

Pri krste nás kňaz starostlivo upozornil, aby sme žili *bez škvrny*. »Vezmi toto čisté rúcho. Pamätaj, že ho máš priniesť *nepoškvrnené* pred súdnu stolicu božiu.«

U mnohých pohostinstvo, ktoré poskytujú Bohu, spočíva v tom, že ho pochovejú do svojho srdca ako do nejakého hrobu.

Koľké duše podobajú sa Olivovej záhrade z večera Zeleného štvrtka! Pán Ježiš je v nej. Ale zabúdame bedliť, byť mu spoločníkom. A možno, aj v nás sa niečo akoby vo tme dvíha, aby spáchalo zradu.

Na to musí byť Boh naozaj Bohom, aby sa nebál vojsť do domu, ktorý mu ja poskytujem. Keď vážne rozmýšľam o sebe, ja sám sa hanbím vstúpiť do svojho vnútra.

Prechádza popri mne živý človek. Skutočne živý? Alebo *mŕtvy*?

»Koľkí žijú ani len netušiac, že sú už dávno mŕtvi!«

Málo ľudí má odvahu bývať s mŕtvým v jednej izbe.

A koľkí žijú s mŕtvou dušou, nosiac ju v sebe!

Ezechiel pred chrámovým múrom. pri vchode do vnútornej brány, obrátenej na sever: — »Myslíš hovorí mu Pán, že tu nieto nič iného, ako to, čo sa zdá? Prebor múr a uvidíš!« Ezechiel preboril múr

a uvidel všelijaké plazy a ohyzdné zvieratá, ktoré sa staly modlami Izraela.

»Prebor ešte ďalej«, povedal Pán. Ezechiel uvidel veľké množstvo žien, oplakávajúcich Adonisovu smrť.

»Ešte ďalej!« A prorok zazrel päťadvadsať mužov, ktorí obracali chrbát chrámu pravého Boha a klaňali sa slnku.³⁹⁾

Schopnosť spomínať — aká bolestná výsada! *Peccatum meum... contra me... semper*. Môj hriech... stále.. je predo mnou.

Nieto tragickejšieho náreku v ľudských dejinách. Aká mocná je schopnosť zabudnúť! A aké muky, musieť spomínať!

Hriech sa vždy stavia medzi mňa a Boha. Zakaždým, čo sa pokúšam prísť do styku s Bohom, je tu hriech, môj hriech, *môj, meum*. Kedykoľvek sa odmlčím, vynára sa! Dávid hovoril »môj«. A ja? Tiež v jednotnom čísle alebo v množnom?

Mukou nie je túžiť *dopredu*, ale musieť ľutovať *dozadu*. Obrátené Tantalove muky. Guľa, ktorú vlečie za sebou galejník. Orol, ktorý sa vrhol na antilopu a už ju nepustí. Spomienka, ktorá svojím pažravým zobákom, vždy nenásytným, pichá a skrvavuje a dôkladne poprerýva každý záhyb.

Keď sa nám vidí, že už cítime pokoj, utíšenie, ach! Znovu pichľavá bolesť! Zasa

zobák spomienky! *Peccatum... semper!*
Hriech... stále!

Kto mi dá požehnanú schopnosť zabúdať!

Kiež by sme vo chvíli hriechu mysleli na to, že nám na celý život uvalí jarmo spomienky!

Tam v tmavom kúte drieme tá ohava za železnou mrežou, za ktorú som ju ja sám starostlivo zamkol. Je to ona, spomienka! Ešte dýcha. Je tam už desať rokov, dvadsať, štyridsať! Nemôže zomrieť. A na jej pazúroch sú azda stopy niečoho, pred čím sa chvejem hrôzou. Azda lipne na nich krv nevinných?

V starých stredovekých hradoch, keď všetko spalo, predok prechádzal sieňami popred galeriu obrazov, ktoré povešané po stenách, hlásaly na plátne históriu jeho slávnych »činov«.

Keď všetko stíchne a prestane huk, a vstúpime do svojho múzea spomienok, či už v ňom visia veľké fresky alebo jednoduché obrazy, aká to strašná výstava porážok!

Čo o mne myslia druhí? Neviem. Na tom málo záleží! Čo som?... To je hlavné!

Pohrdať sebou samým, to sa nám ťažko darí!

Osožné je myslieť na našu strašnú schopnosť na *zlé*, ktorá na našu hanbu ostáva v nás i vo chvíľach, keď je náš život celkom verný.

Ešte osožnejšie je myslieť na našu veľkolepú schopnosť na *dobré*, ktorá je, často bez nášho vedomia, zahrabaná v našom bytí, ktoré bolo alebo hádam aj teraz je jedno z najhriešnejších.

Bolestná spomienka na naše poklesky je veľmi dobrá pre *zlé* duše, ale niekedy môže byť *zlá* pre *dobré* duše.

Akí nešťastní by sme boli, keby nebolo *rozhrešenia!*

Smrteľný hriech . . . Boh odchádza. Rozhrešenie . . . Boh sa vracia. Aká podivná **moc** v ruke kňaza, žehnajúcej znakom kríža nad ľútostným priznaním našich hriechov!

Jedno otočenie vypínača a Niagarské vodopády osvetlia celú Ameriku. — *Ego te absolvo*; a hľa, Niagara božieho odpustenia vlejúc sa do našej duše, navždy zaženie z nej všetku našu špinu.

Spoveď je viac ako tvorenie. Stvoriť znamená vytrhnúť z ničoty. Spoveď však vrhá zpiatky do ničoty.³⁰⁾ Priviesť *nič* tam, kde bol *hriech*, vyzáduje väčšiu moc, ako

položiť niečo tam, kde predtým nebolo nič. Boh urobil tento zázrak. Na stvorenie mu stačila účinná myšlienka. Na odpustenie treba účinného zabudnutia. A on aj to robí. Zázrak sviatosti pokánia.

A jednako, voľačo nás tiesni v našich vzťahoch s Bohom. Je priveľký. A ja zasa som pribiedny. Zakaždým, pri každom rozhovore, o ktorý ho žiadam, ma toto vedomie mojich bied mliaždi.

On má bohatstvá za oboch!

... Ostatne, prečo sa rozprávať s ním o sebe? Skúsme hovoriť s ním o *ňom*.

— Akože sa môžem odvážiť na to pri svojej biede?

— Zdržuje ťa pocit diaľky medzi tebou a Bohom? Pripomeň si, čo všetko Boh urobil, aby prekonal túto vzdialenosť.

Vzdialenosť z neba k nám. Od nás k tebe, do tvojej duše, ba až tak ďaleko, aby bol jedno s tebou: »*Tu in me et ego in te et sic nos in unum.*«³¹⁾

Načo zdôrazňovať nemožnosť dôverného styku s Bohom, keď Boh túto nemožnosť odstránil, keď uskutočnil dokonalé spoločenstvo života, mena, majetkov a dedičstva?³²⁾

Hriech nikdy nie je prekážkou našej lásky k Bohu, ani lásky Boha k nám, keď

medzi naším hriechom a nami stojí *ľútosť* a *dôvera*.

Pozrime na Magdalénu. V Betánii Majster ju volá. Keď bol na kríži, chcel, aby bola pri jeho nohách. Po zmŕtvychvstaní zasa ju chce mať medzi prvými ženami, idúcimi k jeho hrobu.

Či ešte možno zúfať?

Ale nemôžem zabudnúť, že jestvuje blahoslavenstvo, ktoré je vyhradené jedine pre tých, čo sú čistého srdca. Ja som však zhrešil. Navždy som zbavený radosti dôverného života s Bohom! »*Mundo corde... videbunt.*³³⁾ Čistého srdca... uzrú.« Čistí — uzavretá kasta! Tí úbohí smädní, ktorí zhrešili, ktorým však Boh vo svojom milosrdenstve ponechal ich smäd, ako tí budú vidieť? Sú definitívne, neodvolateľne vylúčení?

Nie... Ježiš sostúpil s Hory. A pre mravné biedy, ktoré vidí, má druhú reč. Mohlo by sa povedať, že opravuje svoje prvé tvrdenie, pričom však nič z neho neodvoláva. Je niečo, čo môže súťažiť s čistoťou: láska. *Quia dilexit multum*. Lebo veľkú lásku prejavila.³⁴⁾

Magdaléna milovala. A Kristus vo veľkonočné ráno sa jej ukáže, *videbunt*, jej, prvej. Prv ako svätému Jánovi!

Blahoslavení, ktorí milujú. Čo aj zhrešili, môžu tiež »vidieť« Boha.

Ale keď sa už raz Magdaléna oddala Bohu, už nezhrešila. Môže nám Pán odpustiť aj vtedy, keď zradíme svoje sľuby po odovzdaní sa jemu?

Pozrime sa na svätého Petra. Pred hodinou bol na svojom prvom svätom prijímaní. Práve dostal sviatosť kňazstva. A tri razy zaprie.

Kde ste videli, že Pán Ježiš neodpustil? Petra urobil hlavou svojej Cirkvi.

Pre oficiálnu svätosť vyžadujú sa vyšetrovania, procesy, komisie.

Svätosť *sama v sebe* spočíva v stave milosti.

Že svätosť je maličkosť? Naopak môžeme povedať: »Stav milosti je stav *hrdinstva*.«

»Bvť v stave *obetovania*«, prakticky znamená to isté ako »byť v stave milosti«.

»Myslel som«, vkladá Newman do Callistinných úst, »že nie je možné, aby jestvoval kresťan bez horlivosti«.

Žiaľbohu! . . .

Len nad jednou vecou by sme sa mali zhroziť: že dostávame toľko pozvaní stú-

pať, a že stále ostávame na úrovni *priemernosti*; — ba hádam ešte nižšie.

»Hľa, čo si« — povie nám Boh.

»Hľa. čo som chcel, aby si bol. Porovnaj!«

Vernosť milostiam, ktoré dostávame, mala by byť našou jedinou starosťou. Ak sme horliví, od nej jedinej závisí stupeň našich čností. Ak sme hriešnici, ona jediná je zárukou nášho budúceho života.

Mnoho svätých životov vyrástlo z jedného *začiatočného* vnuknutia, ktoré bolo plne prijaté.

Jedna odmietnutá milosť vyvolá bojázlivosť i v ďalších, ktoré mali po nej prísť. Ako by mali strach, že ich stihne ten istý osud, a približujú sa preto k našej duši omnoho nesmelšie. Boh ich musí povzbudzovať, aby predsa len zaklepaly na naše dvere.

Dve vety rovnako pravdivé:

Každá strata milosti. nech je akákoľvek, je nenapraviteľná.

Vždy je ešte čas všetko napraviť.

Ježiš svätej duši: »V mnohých dušiach som ako neplodný poklad; majú ma, pre-

tože majú milosť, ale ma v sebe neuplatňujú. Prinášaj mi za to vynáhrady!»

A v koľkých srdciach Boh vôbec nie je! Dávajme náhrady aj za to.

Svet sa odťahuje od Boha. Pritiahnime Boha do hĺbky svojho vnútra a pritúlme sa k nemu. Láska je *náhradou* za opovrhovanie, dôvernosť za zabúdanie.

»Kde si bol, Pane, keď moja duša bola taká zarmútená pokušením?«

»V tebe, lebo ja som verný; ja sa nikdy nevzdialim, ~~ak~~ ma nevyženú hriechom.«

»Keď si bol vo mne, ako som ťa mohla necítiť? Ako je možné, že súc tak blízko pri ohni necítila som teplo, ale iba zimu, smútok a horkosť a že sa mi zdalo, že som celá zavalená smrteľnými hriechmi?«

»Chceš vedieť, ako som bol v tebe prítomný? Povedz mi, v čom spočíva smrteľný hriech! Iba vo vôli. Nič nie je hriechom ani čnosťou, čo sa nevykonalo dobrovoľne. Tvoja vôľa nezúčastnila sa na hriechu; lebo inak bola by si mala záľubu v zlých myšlienkach diabla. Naopak, ty si vzdychala a trpela strachom, že ma urazíš. Vidiš, že aj uprostred týchto bojov tajne prebývam v tebe. Toto rozhodnutie ostať mi vernou bolo znakom, že som ťa neopustil. Vieš, ako som vtedy spojený s tebou, hoci ty nič necítiš? Mysli na môj kríž. Bol som šťastný v sporení mojej božskej prirodzenosti s prirodzenosťou ľudskou; a predsa moje telo trpelo, lebo Otec odtiahol od neho svoju moc. Nechal ma trpieť; no nepretrhol spoje, ktoré ho neprestajne viažu so mnou. Tak i ja často odťahujem útechu; nikdy však nie milosť. Milosť možno utrátiť len smrteľným hriechom.«

Svätá KATARÍNA SIENSKA.

(Lettres, prekl. Cartier, Poussielgue. 1886.
2. vyd., sv. III., list CXCIX, str. 200—201.)

H l a v a IV.

ÚCTA DÔVERNOSTI S BOHOM

Redempti . . . pretioso sanguine.
Vykúpení drahocennou krvou.

(1 Pet. 1, 19.)

»Agnosce, o christiane, dignitatem tuam«, volal svätý Lev, pápež. »Poznaj, kresťan, svoju dôstojnosť.«

Naša cena je veľká. A my to nevieme. Mučiacou biedou duchovného života je to, že človek nemá dostatočný pochop o svojej hodnote. Keby sme vedeli obdivovať, obdivovať seba, boli by sme všetci svätí.

Ten je veľký, za koho sa Boh obetoval celý.

Nezabúdajme na to.

Pochopme, k čomu nás to zaväzuje.

Konajme podľa toho.

V pláne a vôli Boha všetci sme stvorení, aby sme boli *svätí*.

Nekonečno je v nás. Stretneš mnohých, ktorí ho majú za *nič*. Nepatri medzi nich. Správaj sa voči nemu, ako zasluhuje. Stojí to za to.

Uspokojujeme sa byť »časovými«, hoci máme nevyhnutné určenie byť »večnými«:

Máme plné ruky pokladov. Nie ruky, ale dušu. Ani to netušíme. My úbohí kresťania! Toľkú hodnotu máme a tak málo sa ceníme!

Aký neoceniteľný div je duša takého Vincenta z Pauly alebo farára z Arsu, Ignáca z Loyoly, Františka z Assisi!

Aj ja som bol vykúpený tým istým peniazom, za tú istú cenu: »*Magno pretio emti estis.*«³⁵⁾

Jedna jediná vec je cenná: *naša duša*, nadprirodzené poklady, obsiahnuté v našej duši.

Mnohí jednu jedinou vec pokladajú za bezcennú: svoju dušu.

Anglická kráľovna Alžbeta obetovala svoju večnosť za 30 rokov panovania.

Či sa my často nezriekame svojej večnosti za oveľa menej?

Ezau predal svoje právo prvorodeného za misu šošovice. My predávame svoje meno synov božích za jednu myšlienku, žiadosť, za perlový náhrdelník, za kúsok chleba!

»Urazili ma za hrst' ovsa«, hovorí Pán.³⁶⁾

A aké *radosti* máme z toho?

Hľa, priznanie úprimnej duše: »Robíme tak, ako by sme úmyselne chceli vidieť iba po čine, keď je už neskoro. Ako by sme sa ponáhľali urobiť nejakú hlúposť, aby sme ju potom mohli lepšie oľutovať. Čakáme malé radosti, o ktorých vieme, že ani nemusia vždy prísť, a ktoré v nás hneď potom zanechajú smútok, odpor... Radšej by som chcela byť mŕtva!«

Porovnaj radosti vo chvíli pokušenia a radosť po spáchaní hriechu. A za toto *nič* sme dali *všetko*.

»*Qui non accepit in vano animam suam.*«³⁷⁾ Aké to slová! Márne prijať. Márne, čiže na nič. Prijať márne, na nič po-

klad, ktorým chcel Boh naplniť moju dušu. Jeho život! Aká to neblahá schopnosť, premárniť túžbu Boha, obeť Ježiša Krista, jeho nespočetné dary!

Podľahnúť zlému vnuknutiu vo vážnej veci... Či na to veľa treba?

Odteraz sa budem inak modliť vetu *Otčenáša*: »Neuvod' nás do pokušenia!«

Budme ostražití! Nebo je s nami. Nebo je v nás. Ale my sme na zemi. Chceme si zaistiť svet *spásy*. Žijeme však vo svete pádu.

*

Zatratíť sa! Preniknime strašnú hrôzu týchto slov. Aký koniec! prestať žiť!

Keby *zatratíť sa* znamenalo iba to, že naša bytosť tratiť bytie, seba samu, keby to bol len návrat do ničoty! Ale nie! Keď sme raz dostali bytie, nemožno nám ho už odňať. Sme nezmeniteľne odsúdení na jestvovanie. *Zatratíť sa* neznamená stratiť sa sebe samému, oddeliť sa od seba samého, ale naopak, byť prikovaný k sebe ako galejník a nadto ešte ocitnúť sa vo večnom »zoči-voči« s neprestávajúcou trýznou.

Premeditoval som už dostatočne, aké zlé následky môže mať moja *sloboda*? Ja, ktorý som predurčený pre lásku bez konca,

v bezhraničnom jase svetla, môžem dať prednosť večnej noci vo večnej nenávisti!

Smrteľný hriech . . . Na jeho potrestanie treba večný trest. Na jeho odpustenie? Smrť Boha . . .

Rozumieme, prečo Pascal predkladal svojmu duchu, stíhanému veľkými myšlienkami o nekonečne, túto látku na rozjímanie: »Pochopiť dosah slov *dobro a zlo*.«

Predať všetky svoje božské poklady! Dobre! Ale keď je na nich napísaná cena: »Kristus dal . . . *všetku svoju krv*. Dajte viac. Za menej nedám!«

Čo je kto ochotný dať za svoju dušu. Diabol? — Celý svet.

Kristus? — Všetku svoju *krv*.

Mária? — Celý život *bolesti*.

Ja? — Nič. Nestojím o ňu!

Preplácania:

Ježiš na púšti. »Padni na kolená«, hovorí mu diabol. »Za tvoju dušu ti dám všetky poklady sveta. Chceš?«

Kristus ostane vzpriamený.

V Getsemanskej záhrade: »Daj mi svoju *krv*«, hovorí mu Otec, »ja ti dám duše«.

Kristus padá na kolená.

V istom boji vysmädnutý Dávid zatúži po troche vody z cisterny v Betleheme. Dozvie sa, že traja mužovia vystavili smrti svoje životy, aby ju doniesli. »Nikdy«, povedal, »nebudem piť z takej drahej vody. Myslel by som, že pijem krv týchto troch mužov.«

A my si ako málo ceníme »vodu, ktorá strieka do života večného«! I za ňu vystavil sa Nieкто utrpeniu a smrti, aby nám ju priblížil na dosah.

Boh tak draho zaplatil za nás!...

Aby stvoril svet, stačilo mu otvoriť ústa. Aby ho vykúpil, musel si dať otvoriť ruky, nohy, bok. Na stvorenie stačilo jedno slovo, na vykúpenie musel vydať aj posledný vzdych. Na stvorenie zvuk svojho hlasu, na vykúpenie krv svojich žíl.

Keď sme prišli na svet, už sme boli vykúpení. Preto nechápeme cenu vykúpenia.

Predstavme si svet bez Krista. Potom viac budeme milovať Ježiša Krista.

Či nemáme myslieť, že Boh viacej miloval »svojich synov« — ako »svojho Syna«; svojich synov, ľudí, — ako svojho Syna, Boha, seberovného; svojich adoptovaných synov — ako svojho Jednorodeného; svojich synov bez lásky — ako svoj-

ho Syna — Lásku? Či nevydal jeho, aby vykúpil nás?

Udivenie obyčajne vyvoláva vec, ktorú vidíme prvý raz. Kríž začína udivovať až vtedy, keď sme naň hľadeli sto ráz.

Ktosi povedal: »Nepochopiteľné Utrpenie!« Naozaj, aké ťažko znesiteľné tajomstvo!

»*Proprio Filio suo non pepercit* (Deus) *sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Ani svojho vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás za všetkých.«³⁸)

Ako Boh vlastne rozmýšľal? Milovať niekoho, kto je hoden lásky, áno. Ale milovať *nič*!

Milovať toho, kto odpovedá na našu lásku, to chápeme. Ale milovať niekoho, kto raní, zapiera, zrádza, je nevďačný, celkom zabúda, je zbabelý, nenávidí!...

Boh miluje takto. *Nemo tam Pater*. Nie, veru nie, nikto nie je natoľko Otcom.

Nemal si Boh napred predstaviť, akí budeme, prv než takto miloval? Taká láska sa nedáva na slepo.

Miloval. *Dilexit*. Poznal nás, a predsa nás natoľko miloval. *Dilexit sic*. Nerozumiem... Netreba mi rozumieť. Alebo skôr, treba mi rozumieť iba jedno: v odpoveď

aj ja musím milovať. Milovať ako On a dať všetko: *sic dilexit, ut daret.*³⁹⁾

Slová svätej Kataríny Sienskej: »Ó nevýslovná láska! Svoje vlastné telo si vydal za nákovu, aby si na nej sformoval naše duše.«⁴⁰⁾

Počujme tie údery kladivom... Zachyťme stekajúcu krv... »Chcem«, hovorila ďalej svätá, »aby ma táto krv sprevádzala pri každej mojej práci.«⁴¹⁾

I my žíme tak, aby sme nikdy nestrácali s očí tú veľkú červenú škvrnu na horizonte.

Poznanie seba samého bez poznania Boha môže viesť iba k *zúfalosti*. Poznanie Boha v sebe vedie nevyhnutne k absolútnej *dôvere*. Boh nepodstúpil za nás toľko zato, aby potom tak ľahko súhlasil s tým, že nás stratí.

Minúta beží. Nepatrí len mne. I niekto iný má na ňu právo. Spasiteľ i za ňu dal kus svojho utrpenia.

Minúty, ktoré sú také *drahé*, sa tak nepremárňujú.

Rozprávam, smejem sa, pracujem... Každý môj úkon spája sa cez čas a cez priestor s posvätným úkonom Syna Božieho,

obetujúceho pred tisícdeväťsto rokmi za mňa svoj život.

Každé i najmenšie vnuknutie, každý i najmenší popud, ktorý nás nabáda stúpať alebo neupadnúť, je zafarbený krvou Kríža.

Pán Ježiš svätej Angele z Foligno a každému z nás: »Nemiloval som ťa len tak pre *zábavu*.«

Svätica mohla len toto odpovedať: »A u mňa je to práve naopak. Moja láska bola iba hra, pokrytectvo, lož, afektovanie.«

Ona, svätica! A my, čože môžeme povedať? Rozhodneme sa milovať, milovať konečne *vážne*?

...Obviňovala som ďalej každý zo svojich údov a pokračovala som v ich žalostnej histórii.

Ježiš počúval všetko s veľkou trpezlivosťou.

»Dcéra moja, všetky atentáty, ktoré si spáchala na mňa svojim parádením sa neprirodzenými farbami, ktoré si dávala na svoje líca, a protiprirodzeným vykrúcaním svojich vlasov, všetku márnú pýchu, s ktorou si sa ukazovala pred ľuďmi a proti Bohu, to všetko som odpýkal. Za všetky tie farby a masti, ktoré zneuctily tvoju hlavu, moju hlavu ťahali za bradu, trhali mi z nej vlasy, popichali mi ju trnmi, bili trstenicou, zakrvavili, vysmiali, opovrhli, pohrdali až po korunovanie.

Farbila si si líca, aby si ich ukazovala mužom a žobrala o ich priazeň. Buď pokojná! Moju tvár zato pokryli pluvance týchto úbožiacov; znetvorila sa mi, spuchla od ich oflinkov.

Zneužívala si svoje oči a hľadela si nimi nadarmo, hľadela si na škodlivé veci, aby si sa tešila proti Bohu. Moje oči zato zahalili; najprv ich zatápaly moje slzy, potom moja krv. Krv, stekajúca s mojej hlavy ich oslepovala.

Za zločiny tvojich uší, ktoré počúvaly zbytočné a zlé reči, počul som falošné obvinenia, urážky, zlorečenia, výsmech, úškľabky, rozsudok smrti, vyneseny nespravodlivými sudcami.

Oddávala si sa pôžitku lakotníctva a si aj zneužívala nápoje. Moje ústa zato vyschly od smädu, hladu a pôstu. Podali mi žlč a ocot.

Zlorečila si, ohovárala, vysmievala sa, rúhala si, klamala, klamala až po krivú prisahu. Ja som

mlčal pred sudcami a krivými svedkami a moje zatvorené pery ma neospravedlivovaly.

Ani čuch tvoj nebol čistý; ešte sa pamätáš na radosti, ktoré ti skytaly určité voňavky. Ja som zato cítil odporný zápach pluvancov.

Tvoj krk sa vypínal zlosťou, pýchou a žiadostivosťou. Môj šľahali a doriadili prútmi.

Za hriechy tvojich pliec moje plecia niesly farchu kríža.

Za hriechy tvojich ramien a tvojich rúk, o ktorých dobre vieš, čo všetko robily, moje nohy prebodli hrubými klincami a pribili na drevo kríža.

Za hriechy tvojho srdca moje srdce prebodli kopijou.

Za hriechy tvojich nôh, za zbytočné tancovanie, za frivolnú chôdzu, za daromne urobené cesty moje nohy prerazili a pribili na kríž, hoci ich mohli iba priviazať. Namiesto pôvabných, módnych topánok byly pokryté krvou.

Za hriechy celého tvojho tela bol som pribitý na kríž a hrozne zbičovaný.

Za odpykanie tvojho márnivého zdobenia sa bol som nahý vystavený očiam všetkých.«

Takto hovoril Kristus.

A dodal.

»Nenájdeš hriechu, choroby duše, za ktoré by som nebol trpel a nepriniesol liek.«

Svätá ANGELA Z FOLIGNO.

(Le livre des Visions et Instructions,
hl. XXXV.)

H l a v a V.

USKUTOČŇOVANIE DÔVERNOSTI S BOHOM

Mihĩ adhaerere Deo ...
Ostávať spojený s Bohom ...

(Žalm 72, 27.)

»Kto nám povie, zvolal Bossuet, ktorá je tá skrytá čiastka našej duše, z ktorej si Otec a Syn urobili svoj chrám, svoj bohostánok? Kto nám povie, ako intímne v nej prebývajú, ako ju rozširujú, aby sa v tomto dôvernom kútiku duše naplnili všade, aby zaujali všetky jej schopnosti a oživovali všetky jej hnutia?

Ó človeče, či nikdy nepochopíš, čo ti učinil tvoj Boh?

Stačí, keď budeš veriť, ale vierou živou! Na modlitbu ti nebude treba iného chrámu, budeš mať chrám svojej duše. Ako celkom zblízka ťa načúva Boh! Je v tebe. Prebýva v tebe. Kráľuje v tebe a jeho Syn je s ním. Bez prestania ho posiela zo svojho lona do tvojho srdca. Posiela doň aj svojho Ducha, neviditeľného posvätiťa tvojho chrámu.«

(»Rozjímania o Evanjeliu.«
Méd. XCIII, 2. seria.)

Je málo životných kresťanov, lebo málo kresťanov žije z Boha, ktorý žije *v nich*.

Boh nie je osoba minulosti, ale živá, *prítomná*, nie postava dávna, ale súčasník. A nielen že je nám blízko; je nám oveľa viac ako sused, je *naším hosťom*.

Nie sme azda často cudzincami pre svojho Hosta?

V duchu obcovať s Bohom, to je *status* každej duše, hovorí Nasledovanie,⁴²⁾ ktorá chce byť vrúcnou. Môže sa venovať aj iným záujmom, ale to bude len ako niečo vedľajšieho. Jej prvou, hlavnou, podstatnou úlohou ostane: *ambulare cum Deo intus*, v duchu obcovať s Bohom.

Boh prebýva vo mne. Ba omnoho viac: v najskutočnejšom slova smysle je so mnou užšie spojený ako ja sám. *Deus intimio meo intimior*, hovorí svätý Augustín. To nie je ani metafora ani zveličovanie.

Toto ani pre mňa nemalo by byť tajomstvom.

Celá naša bytosť je ťažká *nekonečnom*. A my ako naľahko to berieme!

Miesto na svete, na ktorom je človek *najmenej* prítomný, je miestom sveta, na ktorom, popri nebi a svätostánku, Boh je *najviac* prítomný.

Ozaj čudné počínanie; byť *najmenej* tam, kde by sme mali byť *na prvom* mieste!

Keď je zázrak zriedkavý, strhuje za sebou. Ak sa opakuje každý deň, nemá už príťažlivosti.

Mária prišla do Lourdes *jeden raz*. Ľudia ta putujú.

Boh prichádza do nášho vnútra... *ustavične*. Kto putuje za ním do hĺbky seba samého?

Čo si Boh musí myslieť, keď je v nás *vždy celkom sám*?

O komsí povedali: »Jeho duch bol ako katedrála, v ktorej je prevelebná Sviatosť stále vyložená.«

Či nie sme v stave milosti naozaj živými chrámami? Či nie je v nás Boh duchovným spôsobom *skutočne a ustavične* prítomný?

Pred Bohom sa spravodlivé duše vynímajú zpomedi ostatných, ako sa nášmu zraku vvpínajú veže kostola nad strechami mesta.

Kdekoľvek ideme, zachovajme si predstavu, že sme vždy v bezprostrednej blízkosti *bohostánku*.

Bohostánok mojej duše — *templum Dei*. Bohostánok, alebo obecný hostinec?

Kňaz pri svätej omši kalich má zakrytý. Moja duša je kalich. Boh je v ňom. Neprípustíme doň nič cudzieho a majme aj my svoj kalich *zakrytý*.

Zakazujú »procesie«. No procesie stále brázdia ulicami, lebo každý kresťan bez hriechu, kdekoľvek ide, nosí so sebou Boha ...

— Či budú hádam žiadať, že by človek nebol v stave milosti, aby mohol vyjsť na ulicu?

Aká radosť môcť takto vnášať Boha i tam, kde nechcú mať Boha!

Ale spolu aká zodpovednosť! Musíme ho nosiť tak, aby ho skrze nás videli. Sme bohostánkami alebo kalichami. Nezabudnime, že musíme byť aj *monštranciami*!

Nezabúdať na Boha, to neznamená stále na neho myslieť, ale neodstraňovať ho z nijakých prejavov svojho života.

Náš kresťanský život má priveľa »odde-

lení«. »Nábožní« nemáme byť len v ne-
deľu od zvonenia po zvonenie, cez svätú
omšu, a každý deň 3—4 minúty ráno a ve-
čer pred spaním. Aj okrem týchto oficiál-
nych úkonov pobožnosti Boh je práve ta-
ký láskavý, práve taký prístupný a tak
blízko k nám.

Kto vie toto, chápe rozdiel medzi *mod-
liť sa* a *mať ducha modlitby*, medzi byť
zhruba pobožným a *mať vnútorný život*.

Nemôžeme byť vždy *v úkone modlitby*.
Mali by sme však byť vždy *v stave mod-
litby*. Či Pán Ježiš nepovedal: *Oportet
semper orare* — Treba sa vždycky modliť
a neustávať?!⁴³⁾

Ak sa nám nadprirodzené stalo celkom
prirodzeným — hľa, to je vnútorný život.

U duší, spojených s Bohom, každý čin
je modlitbou.

Náš duch niekedy musí byť neprítomný?
Vtedy žiadajme od svojho srdca, aby nás
zastupovalo. Kto miluje, robí takto: »Ja
spím, ale moje srdce bedlí«, hovorí Pieseň.
Ego dormio et cor meum vigilat.«⁴⁴⁾

*

Dôvernosť s Bohom treba si vykúpiť.
Po dani *mlčania* treba vedieť zaplatiť ešte
daň úplného *odputnania sa*.

Boh žije vo mne. Aké miesto ponechám odteraz v sebe svojmu »ja«?

Boh v nás a my, to je o jedného nazvyš.

Ján Krstiteľ povedal: »On musí rásť, ja však ubúdať.«⁴⁵⁾ Ubúdať, či to stačí? Svätý Pavol použije slovo »rozpadnúť sa«. »Nuž žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus.«⁴⁶⁾

Takto odstrániť seba znamená predsa zničiť sa! — Nie, naopak, to znamená stať sa niečím. Kto ochotne obetuje svoj život, nájde život.

Pred vetou: »*Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo*,⁴⁷⁾ život váš je ukrytý s Kristom v Bohu«, svätý Pavol položil dve slová: *Mortui estis*. Zomrite najprv pre seba samého. Potom bude pravdou, že váš život bude celý božský s tým, ktorý je skrytý vo vás, vo vašom vnútri.

»Učiteľ, kde bývaš? Poďte a pozrite!«⁴⁸⁾ Ježiš hovorí najprv: poďte! Najprv treba ísť, potom budeme vidieť. Až potom.

Opustiť *všetko*, znamená zanechať *málo*, aby sme našli *Všetko*.

Či ešte možno niečo nazvať »*to ostatné*«, keď máme *Všetko*?

Akási svätá duša, ktora priniesla úplnú obeť seba samej, povedala: »Udržujem sa mŕtvou. To moje odumierajúce »ja« je taká maličkosť!«

Či aj my máme takýto vierou preniknutý pohľad a takúto odvahu?

*

Svätá Terézia pri myšlienke na tajomstvo božieho priateľstva divila sa, že v kresťanskom slovníku jestvujú slová »všedný« a »malá vec«. Ako môže byť »všedným hriechom« urážka, spôsobená takému dobrému Pánovi! Alebo previnením »v malej veci« chcená rana, zavinená čo aj len pichnutím špendlíka? Je to to isté ako hodiť do bohostánku iba malé zrnko prachu. Takéto niečo pokladala za neslýchané.⁴⁹⁾

Vedomie, že Boh je v nás, je základ našej nadprirodzenej úcty k sebe samému. Je aj základ našej pokory.

Vedomie, že Boh je tak blízko, dáva nám lepšie chápať vzdialenosť, ktorá je od Boha k nám.

Vidieť svoju tmu znamená mať veľké svetlo.

Pozri na seba! Si príliš malý, aby si bol pyšný!

Si príliš veľký. Boh žije v tebe.

Jedno nevylučuje druhé.

Nikdy som nie tak úplne »ja«, ako vo chvíli, keď si uvedomujem, že Boh žije vo mne.

Som v stave milosti. Keď som vstúpil do tejto izby, čosi večného vstúpilo ta so mnou.

Anjeli to vedia. A ja, že by som to nevedel? Alebo že by som o to nestál?

*

Keď Boh prichádza k nám, prichádza s túžbou zaujať celé naše srdce . . . Ale my máme podivnú a nešťastnú schopnosť, že mu môžeme vymedziť len určité miesto. Jeho, Nekonečného, nútime, aby sa utiahol do celkom malého kútika.

Keby sme mali správny pohľad, v každej minúte by sme skutočne videli »návštevu Pána, *Phase, id est transitus Domini.*«⁵⁰⁾ Veľkú noc, prechod Pána do našej duše; prechod, ktorý by bol *pobytom*, skrsajúcim z jedostajného prichádzania.

Čo treba na to, aby sme privolali do svojej duše takúto návštevu?

Je to podivná vec! Aby sme získali hocjaký aj bezvýznamný predmet, často musíme na to vynaložiť mnoho úsilia. Aby sa nám dostalo návštevy Boha, stačí jednoduchá túžba, jeden vzlet vôle, jediný vzdych.

Akú zdanlivú bezvýznamnosť majú príchody božie! Boh prichádza ticho, bez huku. Ako by sa bál, že nás nastraší.

Keď prichádza do jasiel, vyhne všetkému vonkajšiemu lesku. Neprichádza ako Kráľ, ale ako bedár.

A v Eucharistii?

Tak prichádza vždycky. Aj k nám milosťou svojou. Pozbaví sa všetkého, vezme na seba najskromnejšiu podobu. Ničím nepripomína kráľovský Majestát s dvorným ceremoniálom, ale skorej chudobného žobráka, ktorý sa nepozorovane prikradol k nám a pokorne prosí, aby sme si ho všimli.

Ani oficiálne neoznámil svoju hodnosť. Vstúpil bez ohlásenia a akoby bočným vchodom. Ak si ho nevšimneme, ostane stáť bez slova stranou. Aký to božský spôsob príchodu Boha!

Skoro by sa mohlo povedať, že my sme jeho nadriadenými...

Boh klope. Jedni — a tých je veľmi málo — povedia: »Voľno!« Druhí: »Počkajte chvíľu!« Iní zasa predstierajú, že majú návštevu. A veľký počet ľudí božie klopanie ani len nepočuje!

Nože, dávajme naň pozor!

Veď ide o Pána a Boha nášho!

Nijaké dvere nech nie sú v nás zamknuté pre Boha.

Pri vchode do našej duše vypíšme dva nápisy. Pre stvorené veci: »Vstup zakázaný!« Pre Boha: »Vstup voľný!« No nielen voľný, ale žiadaný, túžobne očakávaný!

Buďme vždy *voľní*, keď prichádza Boh.

Svätý Alexius prišiel hľadať útočisko k svojim rodičom. Dali mu prístrešie pod schodami. Až keď zomieral, poznali ho: »Ó, keby sme boli vedeli, že si to ty!«

Bojme sa, aby sme nezneužili božiu diskretnosť!

Z nedbanlivosti ste neodpovedali na túto milosť božiu... A na jej konci čakala veľká svätosť!

Buďme poddajní volaniam shora! A ako to žiadal Pán Ježiš od istej duše, buďme *verne veriaci*.

Keď duša chce vstúpiť som svojím Bohom do tohto raja, ktorý je v jej vlastnom vnútri...

Hovoríme, keď chce, lebo treba vedieť, že je to nie nič mimoriadneho, ale že to závisí o d našej vôle, že je to teda v našej moci pri normálnom spolupôsobení božom. Lebo tu nejde o vliate nazieranie, ale o celkom obyčajnú sobranosť.*

Je viac spôsobov, ako ju dosiahnuť. Treba odvrátiť svojho ducha od všetkých vonkajších vecí, aby sme sa vnútorne priblížili k Bohu. Aj pri svojich prácach musíme sa obracať do svojho vnútra, čo len na malú chvíľku, a nakoniec musíme sa postupne navykať v tichosti sa s ním rozprávať.

*) Skutočne rozlišujeme dva druhy sobranosti: prvú, ktorá závisí od príčinenia ľudského, napomáhaného milosťou, zvanou obyčajná; druhú, ktorú nemôžeme nadobudnúť ľudským úsilím, ktorú dáva Boh, k tomu on chce, zadarmo, z čírej dobrotivosti.

V tejto knižočke, ako aj v tomto úryvku zo svätej Terézie, je reč o vonkajšej sobranosti, ktorú si môžeme nadobudnúť a zdokonaľiť sa v nej vlastnou príčinlivou veľkodušnosťou. Ona je vlastne najlepším prostriedkom, ako sa pripraviť na druhú sobranosť, nakoľko je možné pripraviť sa na dar, daný celkom zadarmo.

Prosím božského Učiteľa, aby naučil tomuto spôsobu modlitby všetkých, ktorí zpomedzi vás ho nepoznajú. Za svoju osobu sa priznávam, že som nikdy nevedela, čo znamená modliť sa s uspokojením, kým aj mňa on sám nenaučil takto sa modliť.

Túži teda niektorý z vás osvojiť si takúto sobranosť, keďže ona závisí od nás samých? Nech zbytočne nemárni čas, ale nech dáva pozor na seba samého a používa všetky svoje schopnosti na svoje dobro, využijúc hlavne svoje smysly pre vnútorný život. Ak rozpráva, nech sa usiluje pripomenúť si, že má i v hĺbke svojho srdca Nieкого, s kým sa môže shovárať. Ak počúva druhých rozprávať, nech nezabúda, že má načúvať tiež vo vnútri toho, ktorý hovorí k nemu celkom zblízka. Konečne nech uváži, že ak chce, môže v tejto spoločnosti s Bohom žiť bez prestania, a ak sa mu prihodí, že dlho nechal tohto nebeského Otca samého, pocíti nad tým bolesť.

Toto cvičenie, ak len možno, nech opakuje viac ráz cez deň, ak nie, aspoň niekoľko ráz. Duša sa naň navykne a prv či neskôr bude mať z toho veľký osoh. Keď sa sobranosť stane jej zvykom, nedala by ju za nijaké poklady sveta.

V mene Boha, bo nič si nemožno nadobudnúť bez námahy, nesťažujte si, že to hádam dlho potrvá a bude vás stáť trochu úsilia. Uistujem vás, že s pomocou Pána Ježiša dosiahnete

ju za jeden rok a možno, že už za polroka.*)

Nedopusť, Bože, aby sme sa vzdávali od tvojej prítomnosti!

Svätá TERÉZIA.

(Cesta dokonalosti, hl. XXXI.)

*) Svätá Terézia hovorí tu, pravda, k dušiam, ktoré sú už zvyknuté na riadne cvičenia nábožného života.

H l a v a VI.

RADOSTI DÔVERNÉHO SPOJENIA S BOHOM

Adhaerere Deo, bonum est.

Pridržať sa Boha, to je ozajstné šťastie.

(Žalm 72, 27.)

S Bohom spojená duša má sľúbenú »radosť a pokoj v Duchu Svätom«. (Rim, 14, 77.)

Táto radosť »prevyšuje každú predstavu«. (Filip, 4, 7.)

To znamená:

nepatrí sama v sebe do oblasti smyslov; slasťou neporovnateľne presahuje radosťou tohto sveta.

Môžeme aj trpieť a pritom ju mať, lebo ona sa vznáša nad ľudskými biedami.

Aby Boh dal dušiam posledné zdokonaľenie, dopúšťa, aby túto radosť požívať ho sprevádzalo utrpenie, že ho nie dosť požívame. A toto utrpenie, čo aj toľme bolestné, bez toho že by strácalo oprávnenie tohto pomenovania, stáva sa najnevýslovnejšou z radostí. Prevyšuje ju jedine radosť z plného požívania Boha v nebi.

Radosti sú svietiace a neodlučiteľné velebiteľky Boha. Keď prichádza k nám, niekoľko z nich unikne z neba a sprevádza ho, ospevujúc jeho slávu.

Vidíte ozajstnú radosť? Boh je tam.

Je niekde Boh? Môžete byť istí, že tam je — celkom blízko — aj naozajstná radosť.

Šťastie duší v stave milosti, vedomých si svojho pokladu, pochádza z troch prameňov:

Majú Boha.

Toho Boha im nik nemôže vziať, iba ony samé.

Tento Boh má iba jednu túžbu: dávať sa každou minútou viacej a viacej.

»*Sto ad ostium et pulso*. Stojím pri dverách a klopem.«⁸¹⁾ Ak niekto počuje môj hlas a otvorí mi, vojdem k nemu na tajomnú hostinu lásky.

Pripomeňme si učeníkov z Emauz, idúcich spolu s Majstrom, večeru, na ktorú ho zavolajú, a tú, na ktorú ich on zavo-

lá,⁵²⁾ a slová dvoch vracajúcich sa: »Či nám nehorelo srdce, keď nám hovoril cestou?«

Knižka Nasledovania používa správny výraz: *sicut dilectus ad dilectum loqui*; rozhovor dvoch bytostí, ktoré sa milujú.⁵³⁾

... A jednou z nich je Láska sama!

Kto prenikne kedy až k hĺbkam lásky, akou je schopný milovať ten, ktorý je Láska v plnosti, keď nájde dušu, odhodlanú ho prijať a milovať bez výhrady?

»Moja rozkoš je bývať so synmi ľudskými.«⁵⁴⁾ Tak hovorí Boh.

Môžem i ja povedať: »Moja rozkoš je bývať s každodenným Hostom ľudských synov?« Môžem to povedať s plnou pravdou: »Naozaj mám z toho radosť. Byť s ním je pre mňa najväčším šťastím?«

Ak áno, mám kľúč od dôvernosti s Bohom.

»*Da mihi bibere.*« Som smädný, daj sa mi napiť. »*Da mihi hanc aquam.*«⁵⁵⁾ Som smädná, daj mi tej vody.

Zo stretnutia týchto dvoch smädov, smädu Majstra po našej duši a smädu duše po Majstrovi, zo stretnutia týchto dvoch: »daj mi« prýšti svätosť.

Šťastné duše, ktoré túžia!

Či možno bez ľútosti myslieť na šťastie, ktoré by odvšadiaľ prýštilo na svete, keby všetci pokrstení kresťania žili v stave milosti a keby všetky duše, zotrúvajúce v milosti, žily v sobranosti vo svojom vnútri?

Mať vedomie, že máme v sebe Boha, nie je nevyhnutné a ani nie obyčajne sprevádzané aj citom, že ho máme.

»Mať« nie je rovnoznačné s »cítiť«, a »skutočná prítomnosť« nie je synonymom »cítenej prítomnosti«.

Ak sa Bohu páči pridať nám ku *skutočnej* svojej prítomnosti aj *pocit* prítomnosti, ie to milosť vonkoncom darovaná, na ktorú by sme si neprávom robili nárok a ktorá nijako nie je meradlom hodnoty našej duše.

Okrem tejto mimoriadnej priazne, obyčajne prechodnej a vždy vedome darovanej, ktorú musí kontrolovať rozumné vedenie⁵⁶) a pri ktorej musíme vždy byť pripravení, že ju stratíme, Boh ostáva *absconditus* čiže ten, ktorý čaká na budúci život, aby sa nám v ňom celkom odhalil.

Priateľ, prítomný pri priateľovi vo tme zatvorenej izby. Áno, je prítomný, ale *skrytý*.

Áno, skrytý ale *prítomný* prítomnosťou plne skutočnou, aj keď je ona iba vecou vierv. Táto skutočnosť uniká nášmu experimentálnemu poznaniu, ale nemala by unikáť našej pozornosti a našej túžbe, vždy vrúcnejšie túžiacej čím hlbšie do nej preniknúť.

Ale môžeme vedieť, »či sme hodní lásky?«

Tu slová Písma⁵⁷⁾ znepokojujú, pretože sú zle chápané.

Môžem vedieť, či som *teraz* mimo smrteľného hriechu? Prečo nie?

Nespácham *neskoršie* nejaký ťažký hriech? Nemôžem to predpokladať s úplnou istotou. No môžem a musím očakávať od božej Dobroty, že ak ostanem verný a dám si záležať, toto nešťastie ma nikdy nestihne.

Budem úzkostlivo opatrný. Ale nado všetko budem mať neochvejnú dôveru.

Keď voláme k Bohu: »Na pomoc! *In adiutorium intende!*«, Boh nemusí prísť zďaleka ani nemusí dlho mobilizovať svoje sily, aby prešiel oceánmi. Je stále pripravený, je celkom blízko.

Je to nielen blízkosť, to je *uspoločnenie životov*. Iba »videnie« chýba. Voľačo treba rezervovať aj na neskoršie.

Aj v nebi »svetlo slávy« nebude ničím sprostredkujúcim, ale naopak, naše požívanie Boha bude robiť bezprostredným. *Facie ad faciem, z tváre do tváre*, hovorí svätý Pavol.

*

Boh, prítomný v nás, prebývajúcí v nás, žijúci v nás... Dajme týmto výrazom ich najplnší význam. Ktoré slová sú však schopné vyjadriť tajomstvo ustavičného spoluprebývania a vždy sa obnovujúceho vzájomného obcovania lásky, ktorým sa tri božské Osoby spájajú a ktorým túžia spájať sa aj s nami *vo vnútri našej duše*?

V nás, teraz, v tejto minúte Boh Otec plodí svojho Syna. Otec a Syn spolu vydychujú Ducha Svätého.

Táto neviditeľná a tajomná práca najsvätejšej Trojice, tvoriaca jej vlastné bytie, sa teraz, v prítomnej minúte neviditeľne, ale celkom skutočne, deje *vo mne*.

Vo mne...

Zatvorím oči... V tejto samej minúte, v tomto mihnutí oka v najväčšej hĺbke môjho vnútra, v tomto temnom, no niekedy tak podivne osvetlenom podzemí, v ktorom sa moje najintímnejšie »ja« jednoducho vynára a stráca, až mne samému uniká v nespočetných bludiskách, pútajúcich ma k iným bytostiam, *tam*, pri najtenšom pramienku môjho chudobného ži-

vota prýšti v tichosti nezmerný prameň nekonečného Života.

Naša viera je ustavične bdelá. Vtedy počujeme, ako *v hĺbke nášho vnútra* prýšti nekonečný Život.

Usilujme sa vždy vierou objavovať a nasledovať nespočetné, viditeľné či skryté potôčiky nekonečného prameňa, aby sme nimi obohatili chudobný prameň svojho života.

Obdivujme nadovšetko ono udivujúce *consortium*, ktorým ma Boh činí účastným na naj dôvernejšom tajomstve svojho bytia.

Na božom plodení Slova Otcom, ktoré sa deje vo mne, milosťou sa i ja zúčastňujem. Milosťou som zapojený aj do ustavičného vychádzania Ducha Svätého z Otca a Syna v mojej duši.

Consors divinae naturae. Tieto slová nám túto skutočnosť zjavujú a potvrdzujú.

Akt, ktorým poznávam Boha, vierou na zemi a v nebesách s tváre na tvár, a akt, ktorým Boh pozná seba samého, sú dva analogické úkony. Svätý Pavol a svätý Ján to potvrdzujú.⁵⁸⁾ V Bohu sa tento úkon rovná plodeniu Slova.

To isté platí o láske. Sú to dva podob-

né úkony, z nich úkon Boha volá sa vy-
dychovaním Ducha Svätého.

Ako zázračne je týmto povýšená láska
človeka, spadajúca týmto zamierením (po-
dľa výrazu, ktorý musíme hneď opraviť,
len čo ho vyslovíme, no ktorý máme sko-
ro právo vyriechnuť) do kolobehu ozajstnej
circumincessie.⁵⁹⁾

Boh je *vo mne*. Nemám sa toľko usilo-
vať, aby Boh žil mojím životom, ale aby
som ja žil jeho.

Naozaj, vystríhajme sa toho, aby sme
Boha zatvárali do svojich medzí. To by
znamenalo, ako by sme chceli uväzniť
oceán v škrupinke, nezmernosť v našej
malosti. Pamätajme na slová svätého
Augustína: »*Habitat in te Deus, sed ut
te contineat.*« Boh prebýva v tebe, aby si
ty prebýval v ňom.

Anglické slovo »*home*« vyjadruje urči-
tú intímnosť. Takto ho použil Páter Fa-
ber, keď povedal: »Robme tak, aby sme
sa v tajomnom bytí najsvätejšej Trojice,
ktoré je naším večným domovom (*home*),
cítali ozaj doma.⁶⁰⁾

Či Pán nežiadal to isté od svätej Teré-
zie: »Hľadaj ma v sebe. Alebo ešte lepšie,
hľadaj seba vo mne!«

Prečítajme si verše, ktoré pri tejto príležitosti napísala veľká karmelitánka:⁶¹⁾

Nehľadaj seba nikde mimo mňa.

(Verš 2.)

Nie po celej zemi,
ale v sebe samej musíš ma hľadať.

(Verš 3.)

Vo svojom srdci vždycky ma hľadaj!

(Verš 5.)

K tomu výstižné prirovnanie (pravdivé, len ho treba správne rozumieť): nádoba, naplnená vodou a takto plná ponorená do oceána. Sama obsahuje a súčasne je obsiahnutá.⁶²⁾

Keď stavali kostol kláštora Oiseaux v Paríži, našli pri kopaní základov medený medailón srdcovitej podoby s obrazom Božského srdca a so slovami: »*Boh vo mne*« na jednej strane a na druhej s obrazom Srdca Panny Márie a slovami: »*Ja v Bohu.*«

Vryme živými písmenami tieto živé slová do svojho srdca. »*Vos in me et ego in vobis. Vy vo mne a ja vo vás.*«⁶³⁾ Dve prítomnosti, ktoré sa navzájom družia. Obojstranné prebývanie.

Páter Natal vo svojej známej knihe O dokonalosti spolu so všetkými učiteľmi duchovného života odporúča používanie strelných modlitieb, aby sme pomocou nich navykli na spojenie s Bohom, a pre

tento cieľ navrhuje osobitne tento námet: »Boh je vo mne; ja som v Bohu. On prebýva vo mne; ja, zbožstvená kvapka ničoty, strácam sa v jeho nekonečnom oceáne.«

Stručne vyjadrený program a obsah, mojej dôvernosti s Bohom, ktorú môžem dosiahnuť: »Žiť vo svojom srdci v Jeho srdci.«

Nehádzte do svojho srdca celé tisíce »ničoho«, ešte ďalšie tisíce a opäť nové a nové. Myslíte, že zaplníte svoje srdce?

Nadprirodzeným určením povolané prijať nekonečno, ostáva prázdny, kým ho nekonečno nezaplní.

Prečo väčšina ľudí nie je šťastná? »Boja sa, že keby sa zriekli seba samých, boli by biedni. Hľa, prečo ostávajú stále biednymi«, hovorí Páter Lallement.⁶⁴⁾

Svätá Terézia vraví: »Či je to nie šialenstvo, keď žobrák, ktorému ponúkajú kráľovské rúcho, odmietne ho zo strachu pred trochou chladu, ktorý by musel zniesť vyzliekajúc svoje handry?«

Radosť z dôverného styku s Bohom, nevylučujúc skúšku, sebecké rozkoše robí nechutnými. »Kto raz už okúsil vo svojom vnútri tvoju sladkosť, ó Bože, nemôže

nežiť v horkosti, kedykoľvek nepožíva teba.«⁶⁵⁾

Tomu, kto pil z prameňa, je voda z cisterien bez chuti.

Je možné aj trpieť, aj mať pri tom dokonalú radosť. Sú to dve rozličné oblasti. Stačí pripomenúť rozhovor svätého Františka z Assisi s bratom Levom alebo slová svätého Pavla apoštola: »Oplývam radosťou v súžení.«

*

»Kto má smäd, nech príde!«

Aký sladký a spolu hrozný je tento prosebný príkaz Boha, ktorý nás volá! Horí túžbou vystaviť svoje kráľovstvo. A jeho kráľovstvo — aké náročné to slovo — spočíva v tom, aby bol milovaný mnou; a toto, aká bezvýznamná vec!

Bohu, hovoriacemu: »Chcem ti dať seba«, protestoval M. Olier, celý preľaknutý: »Bože môj, nevládzem ťa uniesť«.

»Ty si mojím svätostánkom. Chcem prebývať v tebe«, zdôveril sa Pán jednej zo svojich vyvolených. Ona na to: »Keby som bola tebou, seba by som nevyvolila.«⁶⁶⁾

A on si vyvolil práve nás!

»Niet nič sladšieho ako láska... nič príjemnejšieho, nič dokonalejšieho, nič lepšieho ani na nebi, ani na zemi; lebo

láska sa zrodila z Boha, a súc povznesená nad všetko tvorstvo, môže spočinúť jedine v Bohu«. ⁶⁷⁾

A súčasne ničo sužujúcejšieho: »Keď človek v hĺbke seba samého pohliadne očima, horiacimi láskou, na nezmernosť Boha a jeho vernosť; keď myslí na jeho podstatu, jeho lásku, jeho dôkazy lásky a jeho dobrodenia; keď sa potom pozrie na seba samého a spočíta svoje atentáty na nezmerného a verného Boha, obráti sa voči svojmu vnútru tak rozhorčene a tak pohrdavo, že sa nevie utíšiť zo svojej hrôzy«. ⁶⁸⁾

V duchovnom živote jestvujú dve nevýslovné utrpenia:

— Cítiť Lásku príliš ďaleko.

— Cítiť Lásku príliš blízko.

P r í l i š ď a l e k o . . .

Vtedy je smäd, ktorý nič neutíši. *Sicut desiderat cervus. Ako jeleň dychtí . . .* Utrpenie Piesní . . . *Veni Domine Jesu. Príď Pane Ježišu!* Magdaléna pri hrobe: »Povedzte mi, kde je«. So strašnou odpoveďou: »Nedotýkaj sa ma; hodina ešte neprišla«.

Utrpenie nezmernej túžby vidieť Boha! »Mriem túžbou, že nemôžem zomrieť« (svätá Terézia); verše Duchovnej piesne; zapálené slová: »Živého plameňa Lásky«, ⁶⁹⁾

*cupio dissolvi, túžim už zomrieť,*⁷⁰ vysileného apoštola, plesajúceho, padajúceho únavou, milujúceho nadmieru, nevládajúceho už ďalej.

Príliš blízko...

Vtedy je to horšie. Je predo mnou priepasť. *Tu mihi!... Unde veniat?* Ty ku mne? Odkiaľ sa mi dostáva takej priazne, neprimeranej, tak príliš neobyčajnej?

»Chcela by som sa skryť, chcela by som ujsť a uniknúť svetlu a milostiam, ktorými ma Ježiš zahrňuje a horí žiadosťou naplniť ma... Trpím, no nie tým, že milujem, ale preto, že nemilujem, že som nechopná milovať Lásku.«⁷¹)

Keď Boh dopustí hlad, raní. Keď nasýti, raní ešte viac. Svätí to vyhlasujú.

Táto skutočnosť iba zdvojnásobňuje tajomstvo, že popri šťastí z týchto dvoch rán všetky ostatné radosti sú ničotou.

»Miluj ma«, hovorí Boh. Prvá požiadavka, ktorá naplňajúc ukrižúva.

»Miluj ma, ako ťa ja milujem!« Požiadavka tisíc ráz krutejšia pre svoje nesplniteľné »ako«. Rozdeľuje každého človeka, lebo kým ho nezmerná túžba neodvolateľne ťahá k Bohu, bezmedzná nemohúcnosť ho drží od neho beznádejne vzdialeným.

Boh je vždy vyššie, ako siahajú naše ruky, zdvihnuté túžbou. Boh, bez ktorého mrieme, ale ktorého nemôžeme dosiahnuť! Je to ako utrpenie plavca, priviazaného na príliš krátke lano. Nemôže dosiahnuť ostrovček, na ktorom by spočinula jeho noha.

Kto bol na svadbe, má chuť na novú hostinu. Kto požíva Boha, túži ho požívať ešte viac. Beda! »Vždy čakáme ešte ďalší chod.«

Už tu na zemi máme nebo, lebo požívame Boha a poznáme jeho bohatstvo. No nie oblažujúce nebo, keďže Boha požívame len nedokonale. »Bolestné nebo«, nazvala ho istá svätá duša, ktorá zakúsila utrpenie tejto radosti.

Čo je to duchovná radosť?

To nie je iba cit, iba útecha, šťastie, to je čnosť..., to je ozajstná sloboda duše, hľadajúcej Boha. Nebyť zadobre s Bohom, to je opak radosti...

Duchovná radosť dá sa slúčiť so všetkými stavmi duše, môže jestvovať vo všetkých okolnostiach nášho biedneho života. Je pocitom vnútorného bohatstva... Ako to?! Si s Bohom a bol by si zlomený nad udalosťami a vecami tohto smutného sveta, nad dennými nepríjemnosťami? Sú ťažké, viem, ale máš v sebe intímny príbytok, svätostánok, do ktorého svet neprenikne, v ktorom prebýva jedine Boh a v ňom vždy môžeš hovoriť: »Ó môj Bože, som tvoj!« Ani zármutok, ani búrky, ani huk všetkého toho, čo sa deje vonku, nemôžu ťa vytrhnúť z tohto tajného príbytku, z tohto intímneho bohostánku, v ktorom sa môžeš rozprávať s Bohom, nemôžu ti vziať ono tajomné priateľstvo, ktoré je začiatkom neba.

Treba prosiť o túto duchovnú radosť, ktorá pomôže duši veľmi dopredu a zaveďie ju k čistej radosti, vyzdvihnúc ju, medzi nebo a zem

P. de RAVIGNAN.

H l a v a VII.

VYŽIAROVANIE NAŠEJ DÔVERNOSTI S BOHOM

Qui manet in me et ego in eo
hic fert fructum multum.

Kto ostáva vo mne a ja v ňom,
ten donesie mnoho ovocia.

(Ján 15, 5.)

»Sine me nihil. Bezo mňa nič!«

Bez spojenia s Bohom nieto apoštolskej plodnosti.

»Čo je na vine, že mnoho podujatí, i veľmi dobre organizovaných, ostáva bez výsledku?«, pýtala sa zakladateľka »Priateľov chudobných« Terézia Durnerin. »Lebo chýba to, čo je pre každé ústrojenstvo podstatné. Má síce ruky, nohy, hlavu, mnoho jazykov, ale nemá srdca. Srdcom každého diela je vnútorný život...«

.

Mojžiš bol hlboko v púšti — *ad interiora deserti* — keď prišiel za ním Boh, aby ho urobil osloboditeľom Izraela.

Prvá »práca«, ktorú musíme uskutočniť: stať sa »vnútorným človekom«. I najväčšie rieky vyvierajú z malých prameňov.

Keď sa duša utiahne do seba samej, to neznamená, že sa nevyhnutne alebo aspoň v najčastejších prípadoch odtiahne od povinností voči bližnému. Naopak, práve to značí, že ich chce uviesť do súladu so sobrannosťou. Vstúpiť »do svojho vnútra« neznamená utiecť, skryť sa, ale práve lepšie sa uschopniť pre život navonok.

Reči mnohých znejú prázdnotou púšte, pretože neprichádzajú z púšte.

Vychádzajú siaľ. *Exiit seminare*. Ale nemajú so sebou semeno. Aby sme mohli siaľ »von«, musíme nashromaždiť zrno »vo vnútri«. *Seminare semen.*⁷³⁾

Slová prinesú dobro iba vtedy, keď sa ich modlíme v tichosti.

Keď chceš účinne pôsobiť, hlboko rozjímaj! To je jediný spôsob, ako zapojiť Večnosť do každého svojho podujatia, podstatná podmienka všemohúcnosti.

*Contemplata aliis tradere;*⁷⁴⁾ heslo Bratov Kazateľov.⁷⁵⁾ Heslo každého kazateľa, každého misionára, každého apoštola. Dávať druhým »contemplata«, to, čo sme nadobudli rozjímaním. V oblasti Neviditeľného dá sa vidieť len rozjímaním. Kto dobre rozjíma, dobre káže.

Súčasníci svätého Ignáca z Loyoly videli jeho prvých spoločníkov tak úzko spojených s Bohom, že ich nazývali »*clerici contemplatores*«, rozjímajúci kňazi, kňazi, vždy pohrúžení do meditácie. A Boh vie, akí horliví rozsievачi boli títo muži modlitby!

»Keď sa viac duší, ktoré plne žijú vnútorným životom, spojí pre nejaký apoštolský cieľ a keď im Duch Svätý vnuká jednomyselnú túžbu, pôsobia neodolateľnou silou.«⁷⁶⁾

»Kto ti dal taký uchvacujúci a mocný hlas?«

»Od mora prichádzam.«

Ó aký uchvacujúci a mocný hlas, aký božský hlas by mal každý, kto by sa cvičil nie prekričať oceány tohto sveta, ale

kto by horlivo navštevoval Oceán bez hraníc; kto by žil na kraji tohto nezmerného pobrežia večnosti, kde prestáva svet a kde začína Boh!

•

Ako by len Pán kráľoval na zemi, keby sme naozaj konali ako »bohovia«, *dii estis!*
Keby sme žili, ako by On »žil«!

Aká sila, mať v sebe toho, ktorý je Všemohúci!... Len treba veriť v túto moc a v túto prítomnosť.

Nerobme nič, čo by on nemohol robiť s nami.

Aby apoštol mohol hovoriť k dušiam s patričnou autoritou, musí sostúpiť so Sinaja. V rukách jeho Písmo. V srdci zapálený odblesk rozhovorov s Bohom.

Všetko je proti mne. Som sám. Ak kráčam »per ipsum, cum ipso, in ipso, skrze neho, s ním a v ňom«, napredujem.

Spolu s Bohom, aká prevaha!

V Bohu jeho dianie *ad extra* čiže to, ktoré sa vzťahuje na tvorenie a spravovanie sveta, nevyvoláva nijakú zmenu v jeho vnútornom živote.

Nech aj naše vonkajšie skutky nikdy nie sú na úkor nášho života vnútorného.

Nepatrime viac iným tak, aby sme nepatrili sebe čiže Bohu. *Tuus esto ubique*, svätý Bernard odporúčal pápežovi Eugenovi. Ostaňme vždy svoji.

»Písať v prítomnosti najsvätejšej Trojice naplňuje chvením«, vravieval E. Psichari.

Chvením, ale aj radosťou; hľa, podmienka každej apoštolskej tvorivosti.

»Srdce ozajstného božieho služobníka je bohostánkom, v ktorom bez prestania prebýva neviditeľný Boh. V tejto jednotajnej prítomnosti Boha v srdciach svätcov spočíva pravé tajomstvo nadprirodzeného vplyvu svätosti. Lebo u svätca nie potomok Adamov, krehký a padlý, pôsobí v dušiach spolubližných zmŕtvychvstanie k životu milosti, ale »Duch Svätý, ktorý pôsobí v ňom«.77)

Často sa azda spoliehame najmä na prirodzené dary a ľudské úsilie. Iba spojenie s Bohom obracia duše.

Aj keby nešlo o česť a slávu božiu, stálo by za to žiť sväte, aby sme získali hodnotu svojim slovám.

Nosíme Boha. Nosíme ho v sebe, žijúceho v nás. Vieme to, niekedy o tom roz-

jímame . . . A nič z toho na nás nebadať? Ako to, že toľko duší, od Boha ďalekých, blížiac sa k nám, neblíži sa k Bohu, keď je v nás? S nami sa možno stretnúť, a nič nedostať! Sama sila božia prebýva v nás. A z nás nevychádza nijaká sila, nijaká moc? Nič? Nič, čo by neodolateľne obracalo duše? Nič, čo by k nim volalo: Boh! Boh!

Akí úbohí nositelia Boha sme my!

»Beda! Beda! Sotva si môžem spomenúť na jedinú chvíľočku sily. Chladne a mechanicky som pripravoval »slávnostné« kázne. Krásne slová, múdre slová! — ale nebolo v nich šíпов, nebolo sekery, nebolo nektáru, nebolo burácania, nebolo prenikavých úderov, nebolo lásky, ničoho, čo nadchýna!

A prečo?«

Toto spytovanie svedomia pochádza od slávneho kazateľa, ale protestantského.⁷⁸⁾

Poverení hlásaním Slova, zanecháme svet takým, aký sme ho našli? Či po nás naozaj nebude na zemi viacej viery, nebude viacej oddanosti, nebude viacej nádeje, nebude viacej lásky? Ak ozaj, prečo?

Naše poslanie je preto ťažké, že kým iní hovoria: »poďte a vidzte«, my hovoríme:

»Podťte a nevidťte«, alebo skôr: »Podťte vidieť, čo je neviditeľné.«

Kto nie je človekom »neviditeľného sveta«, nikdy nebude vedieť vvolať neodolateľné vnuknutie, že tento neviditeľný svet jestvuje.

Ako sluľobník a vysluľhovateľ skutočností, ktoré sú neviditeľné, musím byť niekým, pre ktorého *zdanía* nie sú ničím.

Akú obeť to vyľaduje! Obeť všetkých skutočností ničoty. Nikdy nemôľžeme nikoho vzkriesiť, kým sme sami neboli ochotní zomrieť.

Srdce kaľdeho apoľstola musí byť na obraz Srdca Jeľišovho: vyľarovať plameň, nieľ na sebe kriľ a byť ovinuté trňami.

Mierou naľej činnosti »navonok« je naľe »utrpenie vo vnútri«.

Známe sú slová svätého Vincenta z Pauly jeho misionárom: »Buďte skorej trpiacimi ako činiacimi.«

Duľe, keď sa chceme k nim pribliľiť, si ľiadajú, aby sme to robili s takou úctou, s akou kňaz blíľi sa k svätej Hostii. Niektoré dokonca poľadujú, že sa ich smú dotknúť iba »ruky, ktoré boly prebodnuté klincami.«

Hviezdy medzi sebou sú spojené podivnou príťažlivosťou. Okolo každej viditeľnej hviezdy gravituje nezmerné množstvo neviditeľných.

Duša má tým väčšiu silu príťažlivosti, čím je svätejšia.

Aj odo mňa závisí, či v prítomnej minúte je viac božského života na svete. Ak zabúdam alebo zanedbávam posväcovať sa v prítomnej chvíli, Boh bude mať na celú večnosť menej nadprirodzených pokladov na rozsievanie miliardám ľudí, ktorí žijú a budú žiť.

Spomínajú mocných sveta. Všetci sme nimi. Poklady božie nám patria, a keď chceme, môžeme nimi obdarovať duše.

Jedna jediná posvätená myšlienka, jedno šľachetné rozhodnutie, jeden nadprirodzený skutok, nech je neviem aký malý, keďže pochádza od adoptovaného dieťaťa božieho, má toľkú cenu, že sa mu nevie vyrovnať na svete nijaká hodnota. Spája sa s večnou myšlienkou Boha.

To »dozadu«.

A »dopredu«: každý z mojich nadprirodzených skutkov má odraz až po koniec časov. V nebi budú duše, ktoré ďakovať budú za svoju spásu takémuto obetovaniu druhej duše, možno neznámej, ktorá zaslúžila pre ne dobrodenie Vykúpenia.

Dotýkame sa večnosti oboma smermi.

Jestvuje na celom svete okrem milosti čo len jediná vec, ktorá by mala nejakú milosť zo seba samej?

Keby sa nám dostalo všetkých darov prírody, všetkých dokonalostí anjelov, tieto výhody neboly by ničím v porovnaní s tým, ako ich znásobí čo len jediný stupeň milosti. Lebo milosť je účasť na božej prirodzenosti.

Chodte, šírte toto učenie medzi svojimi priateľmi. Ukážte im, aké poklady si môžu nashromáždiť pomocou milosti, ukážte im, ako jedna milosť priťahuje druhú, ako sa stáva zásluhou a nakoniec, ako zásluhy privádzajú k večnej sláve v nebesách... Modlite sa, modlite sa, aby si ľudia nadobudli vyšší a skutočnejší pochop o milosti, a stanete sa skrytým apoštolom Ježišovým. Všetky milosti sú v ňom; horí túžbou rozsievať ich... Chodte pomáhať Ježišovi. Prečo by mala zahynúť čo len jediná duša, za ktorú on dal svoj život?... Ale ľudia sa málo starajú o svoje zbožštenie. Svätý Pavol zasvätil celý svoj život, aby kázal ľuďom o milosti, aby prosil Boha, že by im ju soslal a účinne im pomáhal dobre ju využiť, keď ju dostanú... Ó milovaný Kráľ duší! Ako môžeme tráviť svoje dni pre dakoho iného ako pre teba?

P. FABER.

(Tout pour Jésus, hl. I, § 6.)

ZÁVER.

Krátko spytujeme si svedomie a — rozhodnime sa!

Spytujeme:

Domus mea domus orationis vocabitur.
Je aj môj dom »domom modlitby?«⁷⁹⁾

Rozhodnime sa:

»Bože, sľubujem ti, že sa nebudem zaťažovať *minulosťou*, že sa nebudem znepokojovať *budúcnosťou* a že v *prítomnosti* budem sa starať iba o teba v sebe.«

Tento rozhovor dvoch svätcov: Monsignora de Ségura a farára z Arsu, je shrnutím a posvätením všetkého, čo obsahujú stránky tejto knižočky.

»Istého dňa«, vravel ctihodný slepec, »keď som mu (abbému Vianeymu) hovoril o tajomstve živého Boha v nás, tento dobrácky svätec ma chytil v nadšení za ruku. »Ach, aké je to ohromné! Aké ohromné!« zvolal v slzách. »V tom spočíva všetko!«

POZNÁMKY.

Úvod.

- 1) To Pascal nazýval človeka mysliacou trstinou.
- 2) Joubert.
- 3) Karmelitánka z Dijonu. Osoží prečítať si jej spomienky.
- 4) Mat. 6, 33.
- 5) Luk. 10, 42.
- 6) Jer. 12, 11.
- 7) Luk. 19, 44.
- 8) Gratry: Sofisti a kritika.
- 9) Ján 4, 14.
- 10) Iz. 55, 1.
- 11) Zj. 22, 17.

Hlava I.

- 12) Kn. I, kap. I, § 20.
- 13) Ako vieme, dostačuje habituálny úmysel (t. j. taký, ktorý kedysi sme urobili, nikdy neodvolali, pri práci však priamo naň nemyslíme). Pozn. prekl.

Hlava II.

- 14) Ján 1, 13.
- 15) Ján 17, 21., 23., 26.

- ¹⁶⁾ Ján 14, 23.
- ¹⁷⁾ 2 Pet. 1, 4.
- ¹⁸⁾ Ján, 1, 12.
- ¹⁹⁾ Podrobnejšie o milosti, viď našu knihu Boh v nás, kn. I, II. a IV.
- ²⁰⁾ Efez, 1, 5.
- ²¹⁾ Efez, 2, 4.
- ²²⁾ Žalm 72, 26.
- ²³⁾ Blahoslavený Peter Lefèvre, prvý kňaz Spoločnosti Ježišovej, takto rozjímal na sviatok najsv. Trojice v roku 1543:
 »Dnes musíš urobiť jedno rozhodnutie: že každoročne, v deň najsvätejšej Trojice, predložíš jej všetky svoje zisky z celého roku. Tento deň nech je pre teba začiatkom žatvy plodov celého tvojho roku a dovŕšením všetkých ziskov tvojej duše ako aj výstavby tvojho chrámu, v ktorom si pripravil svätý príbytok a večný pobyt najsvätejšej Trojici, v ktorej vyúsťujú všetky tajomstvá Ježiša Krista ako i všetky slávnosti, nedele a sviatky, ustanovené Cirkvou.« (Mémorial du bienheureux Pierre Lefèvre, 1. vyd. z roku 1874, str. 373.)
- ²⁴⁾ Le Livre des Visionis et Instructions, Hello, 5. vyd., Tralin 1914, hl. 22, str. 92, a hl. 40, str. 164.
- ²⁵⁾ Ján 6, 57.
- ²⁶⁾ Žid, 11, 27.

Hlava III.

- ²⁷⁾ Kor, 13, 2.
- ²⁸⁾ Mat, 26, 24.

²⁹⁾ Eze, 8, 5—19.

³⁰⁾ V tom smysle, že Bohu spôsobená urážka (vina), je zrušená.

³¹⁾ Nasledovanie Krista, IV, 13, 4.

³²⁾ Z listu P. de la Colombière (list 44) istej rehoľnici, pokúšanej zúfalstvom: »Zdá sa mi, že čítam vo Vašom svedomí a že nachádzam tam nevďačnosť voči Vášmu najväčšiemu Dobrodincovi. Ale aj toto všetko ma iba viac presvedčuje o milosrdenstve božom voči Vám, pretože aj Vás zahrnul tou nekonečnou dobrotou, akou sa štedre rozdáva dušiam, do ktorých ho nič nepriťahuje, len jeho vlastná štedrosť a radosť, ktorú má z toho, že nám preukazuje dobro.«

³³⁾ Mat, 5, 8.

³⁴⁾ Luk, 7, 47.

Hlava IV.

³⁵⁾ 1 Kor, 6, 20.

³⁶⁾ Ezech, 13, 19.

³⁷⁾ Žalm 23.

³⁸⁾ Rim, 8, 32.

³⁹⁾ Ján 3, 16.

⁴⁰⁾ Listy, III.

⁴¹⁾ Listy, II.

Hlava V.

⁴²⁾ Nasledovanie, II, 6, 27.

⁴³⁾ Luk, 18, 1.

⁴⁴⁾ Pieseň 5, 2.

⁴⁵⁾ Ján 3, 30.

⁴⁶⁾ Gal, 2, 20.

⁴⁷⁾ Kol, 3, 3.

⁴⁸⁾ Ján 1, 38.

⁴⁹⁾ Kráľovná Mária Leczinska si pred jednou z dvorných dám vyčítala čiastočný súhlas pri spáchaní akéhosi malého hriechu. — »Ale, Veličenstvo, veď je to len všedný hriech!«, tešila ju dáma. — »Áno, ale pre moje srdce je smrteľný!«

⁵⁰⁾ Exod, 13, 11.

Hlava VI.

⁵¹⁾ Zjav, 3, 20.

⁵²⁾ Budem s ním večerať a on so mnou.
(Tamtiež.)

⁵³⁾ Nasledovanie IV, 13, 1.

⁵⁴⁾ Prísl, 8, 31.

⁵⁵⁾ Ján 4, 7 a 15.

⁵⁶⁾ Duchovného vodcu. (Pozn. red.)

⁵⁷⁾ Kazat, 9, 1. — »Nescit homo utrum amore an odio dignus sit.« Takto znie aspoň preklad Vulgáty. Hebrejský originál hovorí: »Ako milosti, tak ani nenávisť ľuďia nepoznajú.«

⁵⁸⁾ »Vtedy poznám tak, ako som i poznaný, sicut ego cognitus sum.« (1 Kor, 13, 2.)
»Budeme jemu podobní, pretože ho uvidíme, ako je. Similes ei erimus... videbimus eum sicuti est.« (1 Ján 3, 2.)

⁵⁹⁾ *Circumincessia*: Každá božská Oso-
ba je prítomná všade tam, kde je jedna z dvoch ostatných. Vidíme teraz, v akom prenesenom a súčasne celkom skutočnom smysle oprávňujú citované texty naše od-
vážne užívanie tohto slova. Potvrdzujú to

i slová Pána Ježiša: »...ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli. Ja v nich a ty vo mne.« (Ján, 17, 21, 23.)

- ⁶⁰⁾ Oevres Posthumes, sv. I., str. 114.
- ⁶¹⁾ »Vie d'après les Bollandistes«, 2. vyd., sv. II., str. 485.
- ⁶²⁾ Od istej karmelitánky, hodnej dcéry svätej Terézie: »Ó božský život! Božský život! Prúd' mojou dušou a riad' všetky moje skutky! Tvoje lono, ó Bože môj, to je môj prvok! Život, ktorý je v tebe, ako vyliata rieka rozlieva sa na všetko, čo dýcha. A ja som ako to malé pieskové zrnko, ktoré na brehu čaká na prival vln, ktorý ho má odniesť do oceána. Áno, ochotne zanechám tu všetko a vrhnem sa s celou dušou do tohto mora bez hraníc. Ó Bože, daj, aby som v tebe stúpala, v tebe vždy napredovala, až kým nebudem jedno s tebou.« (Soeur Marie-Aimée de Jésus, sv. I, str. 482.)
- ⁶³⁾ Ján 14, 20, 17. »Deus in me et ego in Deo: in me manet et ego in eo, tamquam in centro amabili et in pelago imenso perfectionum infinitarum.« (De Coelesti perfectione časť I., hl. XIV, § 4.)
- ⁶⁴⁾ Autor diela Doctrine spirituelle.
- ⁶⁵⁾ Sv. František Salezský. Amour de Dieu, VI, XV.
- ⁶⁶⁾ Journal spirituel de Lucie-Christine, str. 78.
- ⁶⁷⁾ Nasledovanie, III, 5, 13.

⁶⁸) Ruysbrock.

⁶⁹) Sv. Ján z Kríža. Tu nie je našou úlohou ustáliť, kde začína pri tomto smäde milosť, ktorá už nie je »obyčajnou milosťou«.

⁷⁰) Filip, 1, 23.

⁷¹) P. Henry, SSR, Caroline Clément, str. 461.
— »Hlad, ktorý mám po tebe, ó Bože, dáva mi život; jeho nasýtenie, ktoré nachádzam v tebe spôsobuje mi smrť.« (Sestra Marie-Aimée de Jésus.)

Hlava VII.

⁷²) Exod, 3, 1.

⁷³) Luk, 8, 5.

⁷⁴) Iným dávať ovocie hlbokého duchovného života.

⁷⁵) Úradný názov dominikánov čiže Ordo Praedicatorum = OP.

⁷⁶) Dom. Chautard: L'Âme de tous les Apôtres. A znamenitý autor ďalej dodáva: »Je veľkým nešťastím, keď z veľkého počtu duší, stojacích na čele dôležitých diel, je len veľmi málo alebo vôbec nieto duší s naozaj vnútorným životom. Moc božia je vtedy ako by sputnaná, nadprirodzená moc nevyžaruje navonok, ako by bola zatienená. Vtedy kraj upadá a zdá sa, že Prozreteľnosť riadi beh vecí proti dobrým a v prospech zlých.«

⁷⁷) Svätá Katarína Sienská.

⁷⁸) Emerson.

Záver.

⁷⁹) Mat, 21, 13.

OBSAH.

Predhovor	5
Úvod	7
Hlava I.	
Podmienky dôvernosti s Bohom . .	15
Hlava II.	
Základ dôvernosti s Bohom . . .	25
Hlava III.	
Pretrhnutie dôvernosti s Bohom . .	39
Hlava IV.	
Úcta dôvernosti s Bohom	53
Hlava V.	
Uskutočňovanie dôvernosti s Bohom .	65
Hlava VI.	
Radosti dôverného spojenia s Bohom .	79
Hlava VII.	
Vyžarovanie našej dôvernosti s Bohom .	95
Záver	105
Poznámky	106